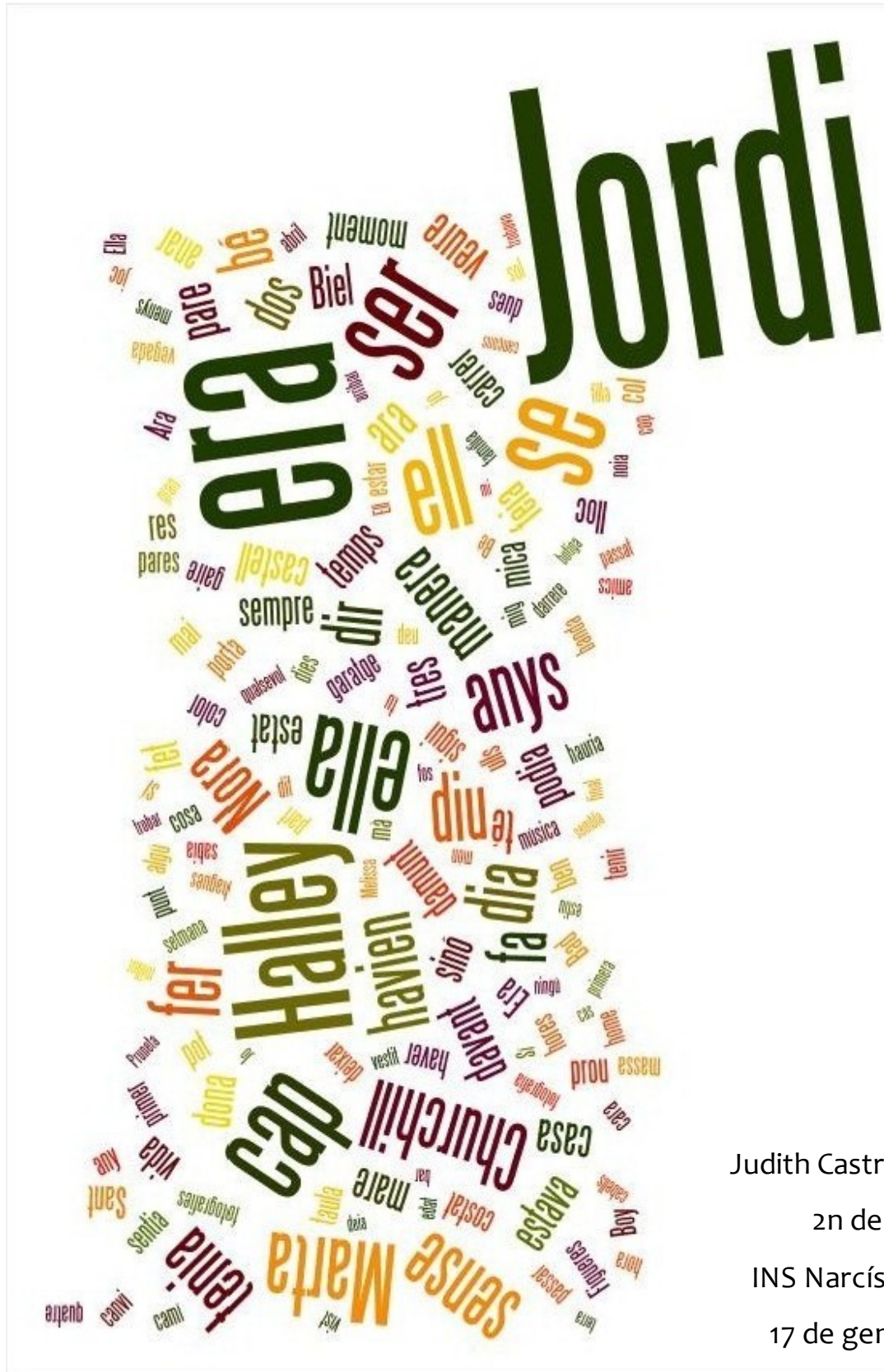

Els camins d'Els jugadors de whist

Ruta literària de l'obra de Vicenç Pagès i Jordà

Judith Castro Carranza

2n de Batxillerat

INS Narcís Monturiol

17 de gener de 2014

Albert Masoliver Pagès

"Declaro, després de tot, que no hi ha gaudi com llegir!
Hom es cansa més aviat de qualsevol cosa que d'un llibre!

-Quan tingui una casa pròpia, seré miserable si
no tinc una excel·lent biblioteca".

Jane Austen, *Orgull i prejudici*

ÍNDEX

1	Introducció.....	4
2	Què és una ruta literària?.....	6
2.1	Definició i objectiu d'una ruta literària.....	6
2.2	Diferència entre turisme cultural i turisme literari.....	7
3	Elecció de l'autor: Vicenç Pagès i Jordà.....	8
3.1	Justificació	8
3.2	Vida i obra.....	8
3.3	Comentari de l'obra.....	11
4	Conclusions de les enquestes.....	18
5	Trobades amb l'autor.....	25
5.1	Conferència “El Castell de Sant Ferran i jo” a càrrec de Vicenç Pagès i Jordà. 14/09/13...	25
5.2	Ruta pel Castell de Sant Ferran guiada per Vicenç Pagès i Jordà. 26/10/13.....	27
6	Google Maps: Mapa literari d' <i>Els jugadors de whist</i>	29
7	Proposta, publicació i realització de la ruta.....	30
8	Conclusions.....	33
9	Fonts d'informació.....	35
9.1	Bibliografia.....	35
9.2	Webgrafia.....	35
9.3	Documents en línia.....	35
10	Agraïments.....	36
11	Annexos.....	37
11.1	Annex 1: Article transcrit del setmanari <i>L'Empordà</i> (14-12-13).....	37
11.2	Annex 2: Què és el joc de <i>whist</i> realment?	38
11.3	Annex 3: Fotografia de la portada del llibre.....	41
11.4	Annex 4: Fotografies de l'aqüeducte.....	42
11.5	Annex 5: Transcripció de les respostes de les enquestes.....	43
11.6	Annex 6: Informació detallada dels marcadors del Google Maps.....	56
11.7	Annex 7: Tríptic informatiu sobre la ruta.....	a part

1 INTRODUCCIÓ

El primer cop que ens van parlar del Treball de Recerca va ser a finals de gener del 2013, quan fèiem primer de batxillerat. Per aquell temps, jo estava ben convençuda de fer un treball sobre dret ja que era el que pensava que volia fer a la universitat. Ja era abril i estava molt bloquejada amb el treball que tenia pensat fer sobre el dret fins que vaig adonar-me que el que realment m'agrada és la literatura.

A mitjans d'abril vaig començar a pensar sobre què podia fer el treball enfocant-lo cap a la literatura. La idea que tenia més clara era que volia fer una ruta literària però no tenia clar sobre quin autor, els primers que em van venir al cap van ser Salvador Dalí o Antonio Machado però, com que són tant coneguts, les seves rutes ja estaven fetes; de manera que, buscant, va acabar sortint la idea de fer-lo sobre una novel·la que tractés sobre Figueres i d'un autor figuerenc. Degut al meu canvi de tema i tutor de treball, vaig començar més tard del que desitjava però tot i així a l'estiu vaig aprofundir molt en el Treball de Recerca. Durant el mes de juliol vaig llegir-me el llibre i vaig començar a buscar informació biogràfica de l'autor, al mes següent vaig començar a fer el mapa literari i no el vaig acabar fins l'octubre. Al mes d'octubre, vaig tenir l'ocasió d'anar a una ruta pel Castell de Sant Ferran guiada pel mateix autor -tenia constància d'aquesta ruta perquè el mes anterior havia anat a una conferència que feia Vicenç Pagès i Jordà sobre el Castell- i vaig aconseguir molta informació que, a més a més, em va ajudar a entendre millor la novel·la. A partir d'octubre vaig començar a organitzar el treball i vaig seguir ampliant la informació fins abans de Nadal. Per dur a terme aquest treball, he fet servir llibres, webs i documents en línia.

Actualment, ens trobem en una situació on permetre's fer qualsevol activitat cultural és gairebé un luxe, a part del poc foment que se'n fa, és per aquesta raó que el meu principal objectiu amb aquest treball és fer una ruta literària i donar-la a conèixer al públic i de forma gratuïta ja que s'ha de començar d'alguna forma a fomentar la pràctica del turisme literari.

Les principals preguntes que em plantejava van ser si les persones que m'envolten saben què és el turisme literari i, sobretot, si sabien qui és Vicenç Pagès i Jordà i si coneixien algun dels seus llibres. Per aquest motiu, al llarg del treball explico termes que pertanyen al món del turisme i de la literatura, ja que no he buscat centrar-me en només un tema, sinó que he combinat el treball amb aquestes dues vessants culturals.

De fet, vaig buscar aquesta combinació perquè tinc passió per la literatura i el turisme és quelcom

que m'agrada i em crida l'atenció i trobo que el resultat que donen, és a dir, crear una ruta literària, és quelcom educatiu, entretingut i cultural.

2 QUÈ ÉS UNA RUTA LITERÀRIA?

2.1 Definició i objectiu d'una ruta literària.

Una ruta literària és una altra forma de turisme cultural que es desenvolupa en llocs relacionats amb els esdeveniments narrats en la novel·la o fets autobiogràfics de l'autor i aporta importància a l'espai del qual s'ha parlat en la novel·la.

Analitzem una ruta literària segons tres punts de vista: el del lector, el de l'escriptor i el de l'editorial.

- I. **Punt de vista del lector:** Troba materialitzat en una ciutat allò que ha llegit i ho reconeix perfectament.
- II. **Punt de vista de l'escriptor:** Quan un escriptor escull una ciutat per ambientar la seva obra, ho fa perquè considera que aquell indret és adient per materialitzar la seva obra i, sobretot, relacionar-lo amb allò que es narra.
- III. **Punt de vista de l'editorial:** Gràcies a l'editorial que s'encarrega de comercialitzar el llibre, la ciutat que s'ha narrat es converteix en un punt de referència cultural pel turisme literari.

L'objectiu d'una ruta literària és fer que els lectors puguin conèixer l'autor de forma indirecta relacionant la literatura amb el paisatge que es narra. El turista literari contempla el paisatge i descobreix els espais que van inspirar a l'autor, els llocs on es desenvolupa l'acció en la seva obra o bé els indrets on va viure o viu.

2.2 Diferència entre turisme cultural i turisme literari¹

Definim el turisme cultural com el moviment de persones cap a manifestacions culturals fora de la seva àrea de residència, amb l'objectiu d'obtenir noves dades i experiències per satisfer les seves necessitats culturals. Es fonamenta en utilitzar els béns patrimonials i produir cultura a llocs on trobem atracció turística. El caracteritzem com el "nou turisme" i aquest té com a bases la sensibilitat cultural i el respecte al medi ambient. Relacionem el turisme cultural amb tots aquells tipus de turisme que tinguin com nucli la cultura: el turisme del patrimoni (*heritage tourism*- que ha donat lloc al turisme de masses), el turisme de l'art (*arts tourism*) i el turisme ètnic (*ethnic tourism*).

¹ *Turismo Literario*. Marta Magadán Díaz, Jesús Rivas García. Septem Ediciones.

De banda del turisme cultural trobaríem l'*industrial tourism* (el turisme industrial), ***literary tourism*** (el turisme literari), *military tourism* (el turisme militar), *urban tourism* (el turisme urbà), *agrotourism* (l'agroturisme), etc. Malgrat no deixen de ser interessants tots aquets tipus de turisme, nosaltres ens centrarem exclusivament al turisme literari que presenta com a tret distintiu del turisme cultural, la seva especificitat a la literatura i no a tot el que engloba la cultura (arquitectura, cinema, pintura, escultura, gastronomia...).

Definim el turisme literari com una modalitat de turisme cultural que es desenvolupa en llocs relacionats amb els esdeveniments que passen a les obres o bé a la vida de l'autor. Es tracta, bàsicament, de relacionar mitjançant el turisme, la realitat (una ciutat, per exemple) amb la ficció (fets que llegim a un llibre que poden ser vertaders o inventats). No necessitem gaire per ser un turista literari, hem d'estar interessats en la forma en què els llocs van inspirar a l'autor i, a la mateixa vegada, com l'escriptura ha creat aquest lloc. És indispensable haver llegit l'obra per la qual estem fent turisme literari i, sobretot, tenir una ment molt oberta i ser imaginatius per encaixar els fets del llibre dins del paisatge.

No obstant, és sabut i és inqüestionable negar-ho, que només a una minoria li agrada aquest turisme que implica cert interès per la literatura. Tant és així, de minoritari, que a Espanya no s'ha desenvolupat suficientment, quan la literatura espanyola és de les més importants. És llavors quan ens adonem que cal fer veure a l'Administració que ha de prendre mesures per tal d'afavorir el turisme literari i, el més important, fomentar-lo.

3 ELECCIÓ DE L'AUTOR: VICENÇ PAGÈS I JORDÀ

3.1 Justificació

Quan s'escull un autor per fer-ne un estudi no es pot fer sense cap criteri previ sinó que darrere hi ha aspectes o motius que han portat a la seva elecció. El principal motiu pel qual he triat aquest autor és perquè em vaig sentir realment atreta per l'ambientació de la novel·la *Els jugadors de whist*. La majoria de l'acció es desenvolupa a la meua ciutat, Figueres, i llegir com uns personatges passegen i viuen experiències pels mateixos carrers o establiments que jo o qualsevol altre figuerenc hi passem o hem viscut és quelcom que crida molt l'atenció, se sent un sentiment d'identificació amb la novel·la. A més, jo com a jove, identifico establiments o carrers que hi ha a l'actualitat i pels quals passo diàriament i, el més interessant de tot, és que com a jove també descobreixo com era la meua ciutat a la dècada dels setanta i vuitanta assabentant-me de l'existència de locals que ara ja no hi són.

Els dos moments temporals que es narren, l'ambientació a Figueres i que l'autor sigui figuerenc són les raons per les quals vaig escollir a Vicenç Pagès i Jordà i, després d'haver llegit la novel·la, vaig poder comprovar que no em vaig equivocar, sinó que, va ser la decisió més encertada.

3.2 Vida i obra

Vicenç Pagès i Jordà va néixer a Figueres l'any 1963, tot i que ara viu a Torroella de Montgrí. És un amant de les arts i l'Empordà és la seva passió pel que fa a la literatura. No només es centra en la seva tasca com escriptor, sinó que també es dedica a la crítica literària, a donar conferències -n'ha donat a llocs com Rennes, Tel Aviv, París, Bogotà-, a la docència (ensenya llengua i literatura a la Universitat Ramon Llull) i també fa cursos dedicats a autors com Baudelaire, Oscar Wilde o Virginia Woolf. Malgrat ser un escriptor tant jove, ha aconseguit ja un bon recull de premis. Al 1989 aconseguí la Biennial de Barcelona i, al cap d'un any, es publicà el primer llibre de l'autor. Aquest primer llibre és un recull de contes i es titula *Cercle d'infinites combinacions*. No és fins al 1995 que publica la seva següent novel·la, potser la més ambiciosa de totes les seves obres. Aquesta novel·la és *El món d'Horaci* que barreja la ficció amb l'assaig creatiu. Dos anys després, apareix l'obra més exitosa de Pagès, *Carta a la reina d'Anglaterra*. Es tracta d'una novel·la curta, la qual narra mil anys de la vida del protagonista. Tot seguit, publicà un assaig sobre l'escriptura on l'autor

veu el text com “una barreja indestriable d'inspiració i ofici, de geni i competència, de màgia i disciplina”. Amb l'obra *En companyia de l'altre* l'autor torna al gènere del conte, aquesta mateixa obra guanyaria al 1998 el Premi Documenta. Un dels seus llibres més coneguts i venuts és *La felicitat no és completa* que narra la vida d'un home (Àngel Mauri) a partir d'una pintada -títol del llibre- que veu en un mur de Cerdanyola del Vallès. L'autor tradueix ell mateix les seves obres i creu que l'experiència és positiva doncs qui pot ser millor traductor (i intèrpret) d'una obra que el seu propi autor? Un altre tret característic de les novel·les de Vicenç Pagès i Jordà és que solen ser autobiogràfiques, hi ha novel·les que ho són més i altres que menys però totes tenen alguna cosa de la seva vida. L'autor mateix va confessar que sentia certa por i vergonya pel que feia parlar sobre la seva vida però amb el pas del temps ha anat atrevint-se a novel·lar experiències seves i així convertir-les en ficció.

Sempre hi ha hagut l'estereotip que molts escriptors catalans són com una espècies de “cercapremis” professionals perquè hi ha més premis que autors. El cas de Vicenç Pagès és diferent, doncs, des de que era un jove escriptor, els crítics ja pensaven que tindria un futur prometedor. Així doncs, aquest és el llistat de premis que ha aconseguit:

- Biennal de Joves Creadors de Barcelona de relat breu, 1989: «*La febre groga*».
- Ciutat de Palma, 1990: *Cercles d'infinites combinacions*.
- Ciutat d'Olot-Marià Vayreda de narrativa, 1996: *Carta a la reina d'Anglaterra*.
- Documenta, 1998: *En companyia de l'altre*.
- Sant Joan, 2003: *La felicitat no és completa*.
- Mercè Rodoreda de narrativa, 2004: *El poeta i altres contes*.
- Joan Crexells, 2010: *Els jugadors de whist*.
- El setè cel, 2010: *Els jugadors de whist*
- 54è premi Sant Jordi, 2013: *Dies de frontera*.¹

Tot i haver parlat anteriorment de les obres de Vicenç Pagès i Jordà, a continuació s'ofereix tot el llistat de les seves obres classificades segons si són novel·les, contes, assajos o bé reculls de narrativa i assaig col·lectius:

Novel·la

- *El món d'Horaci*. Barcelona: Empúries, 1995.

---

¹**Veure annexos:** article transcrit del setmanari *L'Empordà* on es comunica que l'autor ha estat guardonat. (Annex 1)

- *Carta a la reina d'Anglaterra*. Barcelona: Empúries, 1997 (2001, 2010).
- *Els jugadors de whist*. Barcelona: Empúries, 2009 (2011).
- *Dies de frontera*: Proa, 2013

Contes

- *Cercles d'infinites combinacions*. Barcelona: Empúries, 1990.
- *En companyia de l'altre*. Barcelona: 62, 1999.
- *El poeta i altres contes*. Barcelona: Proa, 2005.

Assaig

- *Grandeses i misèries dels premis literaris. Bricolatge textual*. Barcelona: Llibres de l'Índex, 1992.
- *Un tramvia anomenat text. El plaer en l'aprenentatge de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1998 (2002).
- *De Robinson Crusoe a Peter Pan. Un cànon de literatura juvenil*. Barcelona: Proa, 2006 (Educaula, 2011).
- *El llibre de l'any*. Barcelona: la butxaca, 2011.

Reculls de narrativa col·lectius

- «Sense títol», «Homenatge col·lectiu». Dins *Inflable*. Barcelona: El Llamp, 1988.
- «La febre groga». Dins *Moll de sortida*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1989.
- «L'altre dia vaig anar al metge». Dins *Tapís*. Narradors a Girona. Banyoles: Ajuntament de Banyoles, 1990.
- «Per llegir al metro». Dins *Desplegable*. Barcelona: AJELC, 1990.
- «De juls i cutiflinxs». Dins Premis literaris de Cassà de la Selva. Cassà de la Selva: CEC, 1990.
- «Puella gerundensis». Dins *Senhal*. Girona: Ajuntament de Girona, 1996.
- «Cartes des del Pirineu». Dins *Girona*. Barcelona: Lunweg, 1997.
- «L'artista». Dins *Transart*. Girona: Ajuntament de Girona, 1999
- «Zones d'ombra». Dins *Mar i muntanya*. Antologia de contes catalans contemporanis. Barcelona: Laertes, 2001.
- «L'encantat». Dins *Per molts anys*. Barcelona: 62, 2002.
- «Continental». Dins *Un deu*. Antologia del nou conte català.
- «Cédez le passage». Dins *Laubur*. Relats dels Prineus. Barcelona: Proa, 2006.

- «*Senyora Flock*». Dins *Willkommen in Katalonien*. Eine literarische Entdeckungsreise. Munic: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2007.
- «*Amb el sol a l'esquena*». Dins *Joan Mateu*. Barcelona: RBA, 2007.
- «*El conillet d'Índies*». Dins *Combats singulars*. Antologia del conte català contemporani. Barcelona, Quaderns Crema, 2007.

Reculls d'assaig col·lectius

- «*Els suplementes literaris dels diaris catalans com a gran causa de perplexitat, gran terror, gran crispació, gran exasperació, gran depressió, gran ridícul i gran cercle viciós*». Dins *Literatura 1991*. Barcelona: Empúries, 1992.
- «*Boom, bluf, crac (apocalipsi onomatopeic)*». Dins *Literatura 1991: els altres*. Barcelona: Empúries, 1993.
- «*A la perifèria del seny*». Dins *Figueres en primera persona*. Figueres: Ajuntament de Figueres, 2009.
- «*El mar i la ciutat*». Dins *Tombes i lletres*. La Bisbal d'Empordà: Sidillà, 2011.

Per tant, podem concloure aquesta biografia afirmant que l'autor és un escriptor sòlid, que no pretén seguir cap tipus de moda establerta i, el més important, té un real interès per la literatura.

3.3 Comentari de l'obra

1. Lectura de l'obra. Resum

Els jugadors de whist és una obra on s'agrupen molts aspectes, des d'un "tour", principalment, per la ciutat de Figueres del segle passat i l'actual fins a la relació d'innumerable grups de música, dades que afecten als personatges de l'obra, *nicknames* de blogs, la coneguda crisi dels quaranta, la pena d'un pare quan la seva filla marxa i, finalment, el més important, el record del passat, de la infància i l'adolescència. El protagonista, en Jordi Recasens, pateix una important crisi dels quaranta, viu al garatge de casa seva malgrat que té una filla (Marta Recasens) i una dona (Nora Sastre), la seva vida matrimonial és més aviat escassa i sembla tenir repulsió per la seva dona. Pel que fa a la seva tasca com a pare, des de que la seva filla va entrar a l'adolescència la seva relació ha estat més aviat nul·la. Sobretot quan sap que es vol casar amb només vint-i-un anys i amb un noi que no li acaba de convèncer, doncs és un *pelat* que té com a ofici conduir una

retroexcavadora.

Però l'obra és molt més complexa que aquests fets, l'autor combina l'enllaç de la seva filla amb un munt de records sobre la seva pròpia infantesa, adolescència, els seus amics, quan s'enamorà de la Nora, els seus primers anys de casats, la seva vida com a pare, quan van començar a empitjorar les coses amb la Nora, les infidelitats que ha comès.

En Jordi Recasens, però, no és l'únic narrador d'aquesta història, en trobem dos més en diferents fragments de l'obra que també estan interrelacionats. Al principi, a la narració dels fets de la seva infantesa, qui s'encarrega de narrar és el seu amic Biel Sastre-Madison mitjançant un diari. Biel és un nen mallorquí, el seu pare és capità de l'exèrcit i la seva mare és americana. El diari està escrit en mallorquí. L'altre personatge que es dedica a narrar és la Halley (en realitat, es diu Cristina, una amiga de la seva fill que utilitza el seu *nickname* del *fotolog*). La Halley és un personatge clau malgrat no ser directament protagonista. El seu paper en l'obra és realment important, perquè en Jordi està certament obsessionat amb ella. Li narra els *Fets de 1977*, l'origen del *joc de whist*, la mort de Biel Sastre i com va influir en el grup d'amics, sobretot en la vida del protagonista.²

2. Tema

Els jugadors de whist tracta molts temes. Es centra en els que van relacionats amb la vida dels personatges. Són temes que podem veure de forma comú a la vida real, doncs són tals com: la crisi dels 40, les relacions de parella, de pares i fills, les relacions amoroses entre persones que els separa una o varies generacions, el matrimoni, el cinema, música i cultura -sobretot pop-, la televisió, la geografia de Figueres -sobretot el Castell de Sant Ferran-, maneres de vestir, literatura...

Però realment el que interessa saber és el tema principal de l'obra, aquest és: el pas del temps. La novel·la es mou entre la dècada dels 70 i el 2007 i mostra les diferències entre les expectatives que tenim quan som joves de com poden ser les nostres vides i el que acaben essent, com canvien amb el pas del temps i si és el que realment volíem.

3. Estructura

Pel que fa a l'estructura externa, comprovem que l'estructura és funcional i que l'autor no atorga massa importància a l'estructura sinó al contingut. L'obra, en lloc d'estar dividida en capítols

---

²**Veure annexos:** Explicació sobre què és el joc de whist en realitat. (annex 2). Fotografia de la portada del llibre (annex 3).

s'ordena en escenes. Fa salts al passat però alhora ens presenta imatges del casament de la Marta Recasens. Aquest esquema desapareix quan entra en acció la Halley.

Tampoc trobem una estructura interna clara, doncs, no podem dividir la novel·la en introducció, nus i desenllaç. Utilitza una estructura no lineal que té com a elements clau els dos moments més importants de l'obra juntament amb altres aspectes dels quals es serveix: els fets del 1977 i el casament al 2007 i el fet d'afegir blocs, diaris i parts narrades.

Un cop llegida la novel·la, podem adonar-nos de que hi ha parts més importants que d'altres, en aquest cas la mort d'en Biel. La seva mort no es desvetlla de cop, al contrari, l'autor va proporcionant la informació a poc a poc segons transcorre la novel·la i, per conseqüència, els seus personatges i la trama avancen. Aquesta tècnica que utilitza Pagès va ser creada per Alfred Hitchcock i s'anomena *McGuffin* -No és l'element més rellevant de la història però capta l'atenció dels lectors perquè puguin arribar a la trama final. Al 1939, l'autor va afirmar sobre el *McGuffin* que "*En històries de lladres sempre és un collar, i en històries d'espies sempre són els documents*".-

3.1 Narrador

El narrador d'aquesta obra no és sempre el mateix. Al principi de la novel·la, la narració és a càrrec d'en Biel Sastre a partir del seu diari. Aquest tipus de narració es combina amb el relat d'en Jordi sobre l'enllaç de la seva filla. La combinació és totalment lliure, és a dir, va saltant d'un tipus de narrador a un altre.

4. Personatges

- **Jordi Recasens:** Personatge principal de l'obra. Viu al garatge de la seva pròpia casa. Està casat amb Nora Sastre i tenen una filla que es diu Marta. És un personatge entranyablement ridícul que està passant per una crisi d'identitat -"la crisi dels quaranta"- . En Jordi volia ser artista però va acabar essent fotògraf de casaments. És un personatge del qual sabem la seva vida, doncs es parla de la seva infantesa i joventut, però aquest passat amaga moltes coses on no només hi és ell involucrat. Aquest passat inclou el castell de Sant Ferran, la creació d'un joc i un Empordà que no és el que tothom coneix. A la seva infantesa tenia el seu grup d'amics format per en Biel, en Churchill i ell mateix, encara que molts cops anaven acompanyats per en Cubeles, en Calimero i altres.

- **Biel Sastre Madison:** Personatge clau de l'obra. De família mallorquina i americana. El seu pare era capità de l'exèrcit i el van traslladar a Sant Climent Sescebes. Escriu un dietari en dialecte balear. La primera part del llibre combina aquest dietari amb la narració del casament de la filla de Jordi Recasens. En Biel és un nen que sembla més madur que els seus dos companys. Li agrada molt llegir i la relació que té amb els seus pares és molt correcta, això es deu a què el seu pare era militar. Li agradava molt com a professora la substituta que van tenir quan ell anava a l'escola, que finalment resultarà ser la mare de Halley. Mor amb tretze anys, a l'estiu mentre feia una prova del joc que van inventar ell, en Jordi i en Churchill, el whist. Són els "fets de 1977" sobre els quals gira tota la història.
- **Churchill:** L'altre integrant dels jugadors de whist. La seva transcendència dins l'obra no és tant notable com la d'en Biel o en Jordi però no deixa de perdre importància. Els pares d'en Churchill tenien una botiga de queviures. El seu somni era ser músic i acaba convertint-se en productor mànager.
- **Cubeles:** Forma part de la colla amb la que anaven en Jordi, en Biel i en Churchill. Anaven a la mateixa escola, feien moltes coses junts i passaven llargues estones jugant, donant volts per Figueres, anant al cinema... però no va arribar a formar part del tancat cercle dels jugadors de whist.
- **Calimero:** Forma part de la colla amb la que anaven en Jordi, en Biel i en Churchill. Anaven a la mateixa escola, feien moltes coses junts i passaven llargues estones jugant, donant volts per Figueres, anant al cinema... però no va arribar a formar part del tancat cercle dels jugadors de whist. Assisteix a l'enllaç de la Marta Recasens, però l'amistat amb l'extravagant Jordi Recasens del segle XXI no és certament la que tenen dos amics de tota la vida.
- **Nora (Blondie):** La Nora és un personatge que barreja la seva clara i evident importància dins de l'obra però que queda en segon pla normalment. Al principi de l'obra, quan en Biel escriu el seu dietari observem molts cops com es parla de "Na Nora". La Nora era la germana d'en Biel Sastre, per tant el Capità i Na Melissa eren també els seus pares. Un dia a la discoteca Charly de Figueres, a la qual en Jordi havia anat desganat però amb la idea de poder sortir de festa aquella nit, va anar primer a la barra del bar i tot seguit va veure a una noia molt maca, rossa, amb un vestit blanc. Aquesta noia era la Nora, la Blondie, com li deia en Jordi. Van estar ballant i a partir d'aquell dia va començar la seva

relació. Els primers anys aquella parella era maca, com tots els començaments de les parelles, però a mesura que anaven encarant-se a problemes de parella i de vida matrimonial, la seva vida sentimental començà a consumir-se com un llumí, tant que en Jordi la veia grassa, repulsiva, desagradable i, la Nora, malgrat no ser una dona molt bonica no era lletja però en Jordi endinsat en la seva crisi ho veia tot negre. La seva caracterització és indirecta, doncs se'ns explica com era i com és a partir d'altres personatges.

- **Capità:** Pare d'en Biel i la Nora. Serà el sogre d'en Jordi i l'avi de la Marta. És mallorquí i està casat amb la Melissa. Els seus fills li tenien moltíssim respecte i li deien Capità. Estaven a Figueres perquè havia estat destinat a la base militar de Sant Climent de Sesebes.
- **Melissa:** La mare d'en Biel i la Nora. És nord-americana i està casada amb el Capità. El grup d'amics d'en Biel la veien com una mare perfecta. Serà la sogra d'en Jordi Recasens i l'àvia de la Marta Recasens. Amb la condició de que no es trenqui el matrimoni d'en Jordi i la Nora, la Melissa deixa a en Jordi la seva casa perquè hi vagi amb les seves amants.
- **Tarik:** És l'ajudant de fotografia d'en Jordi Recasens en la seva empresa de fotografia d'enllaços, comunions, batejos... té grans capacitats i demostra en Jordi que domina les tècniques. L'acompanya el dia de l'enllaç de la seva filla per fer el reportatge fotogràfic.
- **Cristina (Halley):** És amiga de la filla d'en Jordi. Té vint-i-un anys. Segons altres amigues de la Marta i la Halley mateixa, aquest personatge té <<cos de Barbie i cervell de Bratz>>. Sembla el model de noia que coneixem com a *Lolita*, però ella és intel·lectual i culta. És brillant, molt sofisticada pel que fa a les seves inquietuds culturals, gaudeix de tota mena de llibertat pel que fa a la vida sentimental, és molt fotogènica. És una noia inaccessible que conquerirà el cor d'en Jordi Recasens, el qual la idealitzarà i tindrà amb ella una relació platònica. A la Halley li va molt bé aquesta relació amb el protagonista, doncs ella intenta reconstruir els <<fets de 1977>>. La Cristina és la filla d'una professora substituïda que van tenir en Jordi, en Churchill, en Biel, en Cubeles, en Calimero, en Güibes i companyia, la qual va marcar molt i va tenir una connexió especial amb en Biel. És per aquest motiu que es constitueixen com a elements connectors de la història que es narra, la mare de la Halley i en Biel.

- **Marta Recasens:** Filla d'en Jordi i la Nora. El seu casament és l'altre fet transcendent de l'obra. Representa la joventut del segle XXI i en l'època que va ser escrita la novel·la (2009) el *Fotolog* i el *MySpace* eren les xarxes socials més utilitzades ja que encara no havia arribat el *boom* del *Facebook* ni el *Twitter*. Doncs la Marta, les seves amigues i el seu xicot feien servir aquestes xarxes i el pare de la Marta els coneixia a tots pels seus *nicknames* (sobrenoms a Internet). A més a més, la vida "privada" de la Marta la descobria en Jordi connectant-se al *Fotolog*. La Marta Recasens té vint-i-un anys i es casarà amb un noi, en Bad Boy, que no li agrada gens ni mica al seu pare. El noi en qüestió és un pelat l'ofici del qual és conduir una retroexcavadora i se sent la persona més orgullosa del món amb aquest ofici. La relació de la Marta amb el seu pare és realment nul·la, ja que des que ella va deixar enrere la seva infància i, a la mateixa vegada, en Jordi entrava en la seva crisi, van començar a distanciar-se fins al punt d'arribar a una relació massa escassa per ser pare i filla. En Jordi sabia que el matrimoni de la seva filla amb Bad Boy no duraria massa i quan ella finalment es va separar, la relació amb el seu pare va tornar a ser bona ja que es van associar en el negoci de la fotografia.
- **Bad Boy:** Xicot de la Marta Recasens. S'acaba convertint en el seu marit però per poc temps. Com ja s'ha dit, a en Jordi no li cau massa bé, ja que és un *pelat* que té com a ofici conduir una retroexcavadora. Té la mateixa edat que Marta i també fa ús de les xarxes socials com el *Fotolog*, d'aquí el nom de Bad Boy, que és el seu *nickname* en aquesta xarxa social.

5. Espai

La novel·la està situada principalment a la ciutat de Figueres. Dins de Figueres trobem l'espai clau de l'obra, aquest espai és el castell de Sant Ferran. La novel·la gira al voltant d'aquest lloc ja que els dos fets més importants que connecten la història els situem al castell: la mort d'en Biel a l'aqüeducte³ i quan en Jordi explica a la Halley els "Fets de 1977". Malgrat situar l'obra en una ciutat relativament petita com Figueres, l'autor en cita molts dels seus carrers i, no tenint-ne prou amb això, ens l'ambienta al 1977 i al 2007 amb locals, bars, descampats, restaurants, botigues... Es constata també d'aquesta forma el pas del temps, ja que molts espais han canviat o fins i tot hi ha carrers que han canviat de nom al deixar enrere el Franquisme. A la novel·la també hi apareixen espais i poblacions de l'Empordà, Barcelona i Londres, tot i que es tracta de quelcom residual.

---

³**Veure annexos:** Fotografia de l'aqüeducte i fotografia de la inscripció que hi havia escrita a l'aqüeducte (Annex 4).

6. Temps

El temps és la clau d'aquesta novel·la ja que, aquesta, es centra en dos moments temporals, el 1977 i el 2007. L'argument de l'obra gira al voltant de dos dates específiques. Comença el 21 d'abril de 2007 (casament de la Marta Recasens) però té el seu origen al dia 16 d'agost de 1977 (mort d'en Biel). Parlant des de la subjectivitat, opino que no podem parlar de prolepsi⁴ ni tampoc d'analepsi⁵, doncs el llibre segueix una estructura caleïdoscòpica que fa que el lector sigui testimoni de com es van lligant caps, que malgrat semblin que no tenen cap connexió, queden ajuntats sorprenentment en una mateixa història que és la que es segueix durant tota la novel·la. Bona part del llibre es centra en la joventut, en com es transformen les persones quan passen a ser adults i com s'adapten a aquesta forma de vida "més madura".

El temps en aquesta novel·la és, com s'ha dit, dels trets més importants, doncs es mou per generacions. Ens parla de com era la joventut a la dècada dels setanta i els vuitanta però també la joventut del segon mil·lenni.

7. Llenguatge

El llenguatge de la novel·la és senzill. La lectura dels diàlegs és fàcil i, aquests, són molt realistes, tant que sembla que estem escoltant una conversa al carrer. És adequat, ja que cada personatge parla segons la seva condició, es pot diferenciar perfectament com parla un nen de com parla un jove o bé un adult.

S'utilitzen dos tipus de dialectes del català, el català central -terres gironines- i el baleàric. El baleàric atorga a la novel·la cert exotisme ja que als anys setanta, a Figueres, els habitants estaven poc acostumats a escoltar un altre català que no fos l'empordanès.

4Prolepsi: *f.*[FS] [FLL] Figura retòrica de caràcter lògic que consisteix a anticipar-se a una objecció.

5Analepsi: *f. Ret.* Passatge retrospectiu que trenca la seqüència cronològica d'una obra literària.

4 CONCLUSIONS DE LES ENQUESTES

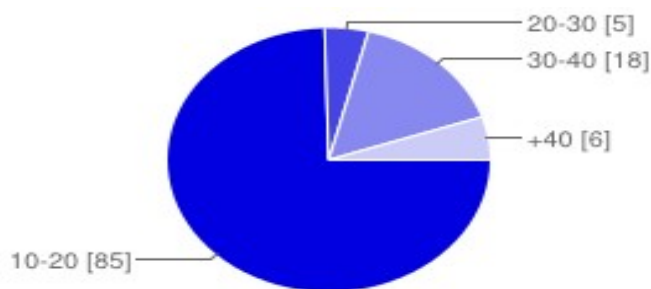
Amb l'objectiu de saber quins coneixements tenen les persones del meu voltant, la majoria de l'Empordà i coneguts d'arreu de Catalunya, sobre el turisme literari i sobre l'autor i el llibre dels quals tracta aquest treball, vaig realitzar l'enquesta mitjançant l'eina que facilita Google per dur a terme enquestes online. S'han enviat setanta-quatre enquestes per correu o bé per xarxes socials i quaranta s'han repartit entre l'alumnat de primer de batxillerat i alguns membres del professorat de l'Institut Narcís Monturiol. Malgrat que el primer rang d'edat que hi ha a l'enquesta comença a partir dels deu anys, els enquestats més joves que han contestat a aquesta enquesta tenen catorze anys, de manera que els enquestats comprenen les edats d'entre catorze i més de quaranta anys. Les preguntes eren les següents:

- I. Edat.
- II. Gènere.
- III. Què entens per ruta literària?
- IV. Has fet algun cop una ruta literària? (Si n'has fet algun cop, indica autor i lloc).
- V. Saps en què es diferencien el turisme cultural i el literari? (En cas afirmatiu, explica-ho).
- VI. Saps quin llibre és *Els jugadors de Whist* de Vicenç Pagès i Jordà?
- VII. Si l'has llegit, sabries destacar un aspecte que t'hagi cridat l'atenció?
- VIII. Saps on es desenvolupa principalment l'acció?
- IX. Saps qui és Vicenç Pagès i Jordà?
- X. Sabries dir algunes de les seves principals novel·les?
- XI. T'agrada llegir?
- XII. Com qualificaries el turisme literari? (Interessant; avorrit; es pot aprendre i gaudir alhora; entretingut; només és pels qui els hi agrada llegir).
- XIII. Creus que s'hauria de fomentar més el turisme literari o bé cultural en lloc del turisme de masses?
- XIV. Creus que es fomenta suficient a Catalunya?
- XV. Cita rutes literàries que sàpigues que es poden fer a Catalunya.
- XVI. Cita rutes literàries que sàpigues que es poden fer a Espanya.
- XVII. Cita rutes literàries que sàpigues que es poden fer a la resta del món.

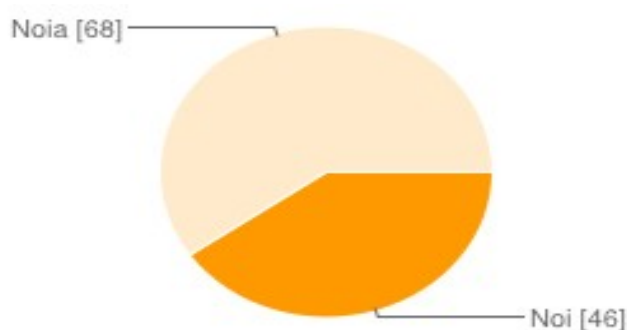
Tot seguit, procedirem a analitzar els següents resultats:

Pregunta I. Edat: El 75% dels enquestats comprenen el primer rang d'edat (10-20 anys), li

segueix un 16% del tercer rang d'edat (30-40 anys) mentre que el quart rang comprèn el 5% (més de 40 anys) i el segon (20-30), només un 4%.

Pregunta II. Gènere: Pel que fa al gènere dels individus en qüestió, un 60% són del sexe femení mentre que el 40% restant pertany al sexe masculí.

Pregunta III. Què entens per ruta literària?: Degut al gran nombre de respostes⁶ n'he fet un recull de les que trobo més destacables per exemplificar que la població no acaba de saber exactament què és però sí en tenen una idea, o altres que diuen quelcom que no té res a veure o que, directament, no saben que és. Moltes persones han contestat que es tracta de passejar per indrets on ha estat l'autor, altres que pensen que és una visita per la història literària d'un país, alguns enquestats contesten la resposta correcta, alguns altres creuen que és anar a escoltar la lectura d'algun llibre, fins i tot, n'hi ha alguns que pensen que és l'estona que s'inverteix llegint.

Pregunta IV. Has fet algun cop una ruta literària? (Si n'has fet algun cop, indica autor i lloc):

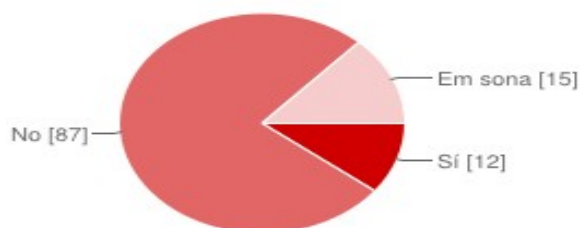
A continuació es citen les següents rutes que han fet els enquestats: ruta de Maria Àngels Anglada a Figueres, Pous i Pàges a Avinyonet de Puigventós, La Garriga d'Empordà, Vilafant, Catalunya Nord i Figueres, *Lídia de Cadaqués* d'Eugeni d'Ors a Cadaqués, Jovellanos a Gijón, Miquel Martí i Pol a Avinyonet, Roda de Ter i el Montseny, *L'esclau del Mercadal* de Dolors Garcia, Víctor Català a L'Escala, Salvador Espriu a Arenys de Mar, Cementiri de Synera i Barcelona, Mercè Rodoreda a Barcelona (Sarrià, Gràcia, Ciutat Vella i Eixample), Prudenci Bertranc a la Catedral de Girona, Josep Vicens Foix i Josep Maria de Sagarra a Port de la Selva i Cap de Creus, Pere Calders a

⁶ Als annexos del treball es troben transcrites totes les respostes de l'enquesta (Annex 5).

Vilafant, *Campos de Castilla* d'Antonio Machado a Sòria, la Barcelona literària i modernista d'Eduardo Mendoza a La verdad del Caso Savolta, l'Occitània en poesia a la ruta literària dels trovadors occitants de l'Edat Mitjana (Foix, Tolosa de Llenguadoc, Pau, Tarba...), L'Empordanet de Josep Pla a Palafrugell i els seus voltants i la ruta de Camins de Llibertat (a Jaca) que travessa el Pirineu per recordar la fugida de bona part dels membres de la Generació del 27.

Pregunta V. Saps en què es diferencien el turisme cultural i el literari? (En cas afirmatiu, explica-ho): Degut al gran nombre de respostes també en faré una síntesi de les que m'han cridat més l'atenció. La majoria d'enquestats han contestat de forma bastant correcta, doncs, tenen nocions de què pot ser un tipus de turisme i què engloba l'altre.

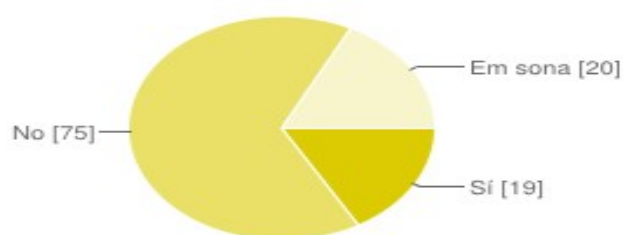
Pregunta VI. Saps quin llibre és *Els jugadors de whist* de Vicenç Pagès i Jordà?: Les xifres d'aquest gràfic són certament sorprenents perquè el 76% dels enquestats no saben quin llibre és, quan es tracta d'una novel·la relativament actual, sobre la ciutat i prou coneguda i premiada. Al 13% li sona i l'11% restant saben quina novel·la és.

Pregunta VII. Si l'has llegit, sabries destacar un aspecte que t'hagi cridat l'atenció?: A causa de l'àmplia minoria dels enquestats que ha llegit el llibre han estat poques les respostes. Han comentat les següents percepcions: una persona destaca el fet de descriure l'aqüeducte del Castell de Sant Ferran i la tràgica fi d'un dels protagonistes, un altre remarca l'aposta que fa l'autor per incloure una circumstància real tràgica per acompanyar el lector durant tota la novel·la i altres també en destaquen el fet de que es desenvolupa a la seva ciutat.

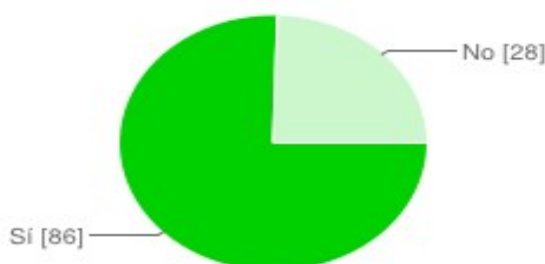
Pregunta VIII. Saps on es desenvolupa principalment l'acció?: De les disset persones que van contestar, deu van saber que es desenvolupa a Figueres.

Pregunta IX. Saps qui és Vicenç Pagès i Jordà?: De la mateixa manera que eren sorprenents les dades en la pregunta VI, en aquesta qüestió trobem el mateix cas. El 66% dels enquestats no saben qui és, a un 18% li sona i el 17% restant sí que saben qui és.

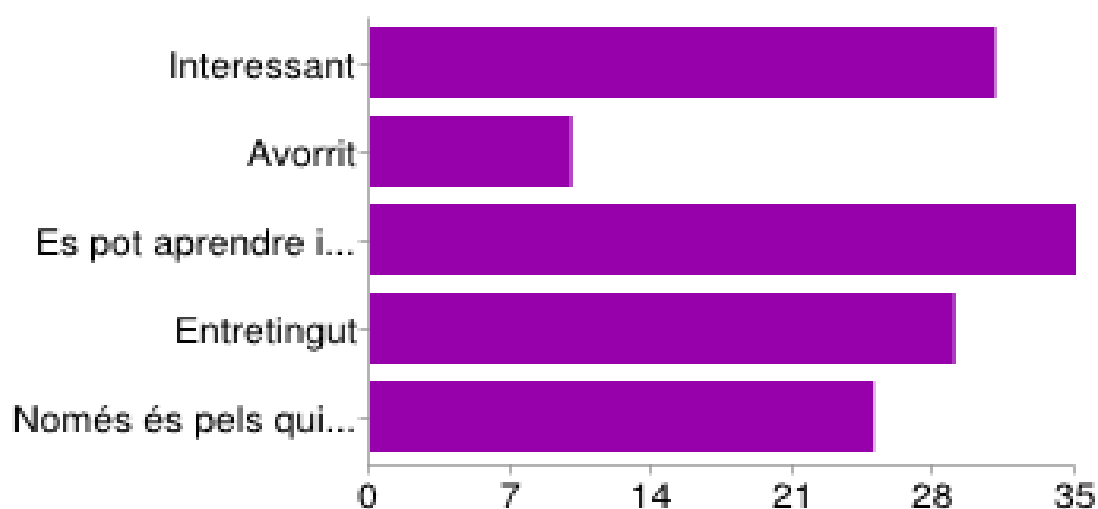

Pregunta X. Sabries dir algunes de les seves principals novel·les?: Els enquestats van citar majoritàriament: *La lletnia viatgera*, *Un cànon de literatura juvenil*, *El món d'Horaci*, *Els jugadors de Whist*, *Carta a la reina d'Anglaterra*, *Un tramvia anomenat text*, *La felicitat no és completa*, *De Robinson a Peter Pan*.

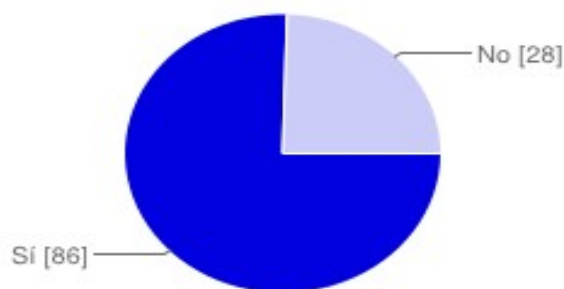
Pregunta XI. T'agrada llegir?: Aquesta pregunta era d'àmbit general. Les xifres són impactants, perquè a la gran majoria li agrada llegir. Un 75% va contestar que els hi agrada llegir mentre que el 25% restant van dir el contrari.

Pregunta XII. Com qualificaries el turisme literari? (Interessant; avorrit; es pot aprendre i gaudir alhora; entretingut; només és pels qui els hi agrada llegir): De les cinc opcions possibles per respondre (interessant, avorrit, es pot aprendre i gaudir alhora, entretingut i només és pels qui els hi agrada llegir), la majoria troben que es pot aprendre i gaudir alhora (27%), li segueix amb un 24% d'aquells que troben que es interessant i amb un 22% els qui ho troben entretingut. Els percentatges més baixos, 19% i 8%, pertanyen -respectivament- a què el turisme literari és només per als qui els agrada llegir i aquells que el qualifiquen com avorrit. Són unes dades molt positives perquè malgrat el poc que es coneix, la població en té una bona imatge i només una minoria pensa que és avorrit.

Pregunta XIII. Creus que s'hauria de fomentar més el turisme literari o bé cultural en lloc del turisme de masses?: Tres quarts de les persones enquestades (75%) van contestar que s'hauria de fomentar més mentre que el quart restant (25%) creu que no cal fomentar-lo més. També són unes dades molt positives aquestes ja que ens demostren que la majoria de la població, jove i no tant jove, avantposa la cultura -en aquest cas la literatura ja que parlem de turisme literari- davant del turisme de masses.

Pregunta XIV. Creus que es fomenta suficient a Catalunya?: Els resultats són exactament els mateixos que a la pregunta anterior però amb les respostes a la inversa, és a dir, un 75% considera que no es fomenta suficientment mentre que el 25% restant opina el contrari. Aquestes dades ens fan arribar a la conclusió que no hi ha suficient implicació en treure partit a la meravellosa literatura que tenim a Catalunya de la qual, molts autors en parlen en les seves novel·les, de manera que es poden fer moltes rutes literàries.

Preguntes XV, XVI, XVII. Cita rutes literàries que sàpigues que es poden fer a Catalunya, a Espanya i a la resta del món: Es va demanar que contestessin a aquesta pregunta sense consultar Internet per tal de que els resultats sobre els seus coneixements fossin totalment verídics.

- **Catalunya:** *La Sombra del Viento* a Barcelona (Carlos Ruiz Zafón), Mercè Rodoreda a Barcelona, Salvador Espriu a Arenys de Mar i Santa Coloma, Josep Pla a Palafrugell, Pous i Pagès a Avinyonet, *Lídia de Cadaqués* a Cadaqués per Eugeni d'Ors, *El Comte Arnau* a Ripollès, Víctor Català a L'Escala, Papasseit a Barcelona, Ruta Fages de Climent, Ruta de Miquel Martí i Pol, *La catedral del mar* d'Ildefonso Falcones.
- **Resta d'Espanya:** La ruta del *Quixot*, La del *Cid Campeador*, Obra d'Antonio Machado, obra de Miguel Cervantes, Delibes a Valladolid, Clarín a la seva *Vetusta* (Oviedo), Julio Caro i Pío Baroja a Bera de Bidasoa (Navarra), Jovellanos a Gijón i els Teatres del Segle d'Or.
- **Resta del món:** *Ulisses* de James Joyce (Dublín), El Londres de Charles Dickens, Dostoievsky a Sant Petesburg, Víctor Hugo a París, *El Senyor del Anells* a Austràlia i Nova Zelanda, Rutes Tolkien, *La volta al món en 80 dies* de Jules Verne, *Memòries d'Àfrica* a Kènia i Shakespeare a Stratford.

Seguidament, podem observar unes imatges que exemplifiquen aquestes rutes. Els dos exemples que he escollit han estat triats amb l'únic criteri que són dos grans obres: la primera imatge, la ruta literària d'*Ulysses* de James Joyce i, la segona, la ruta que va seguir *El Quijote* i altres llocs dels quals es parlen a les novel·les de Cervantes.

ULYSSES Map of Dublin

Map Index

1. Telemachus 8am
2. The Joyce Tower, Sandycove.*
3. Nestor 9.45am
4. The School, Summerfield, Dalkey Avenue.*
5. Proteus 11am
6. Sandymount Strand.*
7. Calypso 8am
8. No. 7, Eccles Street.
9. Lotuseaters 9.45am
10. Sir John Rogerson's Quay.
11. Westland Row Post Office.
12. Sweeny's shop, Lincoln Place.
13. Hades 11am
14. Paddy Dignam's house, 9 Newbridge Avenue, Sandymount. Funeral route (—) to Glasnevin Cemetery.*
15. Aeolus 12.15pm
16. Freeman's Journal/ Evening Telegraph office, Prince's Street.
17. Laestrygonians 1.10pm
18. Graham Leman's sweetshop, 49 Lwr. O'Connell Street.
19. Davy Byrne's pub, Duke Street.
20. Scylla and Charybdis 2.10pm
21. National Library of Ireland, Kildare Street.
22. Wandering Rocks 2.55pm
23. Father Conmee: Jesuit house, Gardiner Street (—) to Marino.*
24. Blazes Boylan: Thornton's shop, 63 Grafton Street.
25. Ned Lambert: the Chapter House, St. Mary's Abbey.
26. Lenehan and M'Coy: Crampton Court.
27. Mr Bloom: Merchant's Arch.
28. Dilly Dedalus: Dillon's auction rooms, 25 Bachelor's Walk.
29. Mr. Kernan: James's Street.
30. Stephen Dedalus: Russell's shop, 57 Fleet Street.
31. Martin Cunningham: Dublin Castle.
32. Buck Mulligan: DBC tearooms, 33 Dame Street.
33. Master Dignam: Ruggy O'Donoghue's pub, 23 Wicklow Street.
34. Viceroy's cavalcade: Viceroyal Lodge, Phoenix Park* (—) to RDS showgrounds, Ballsbridge.
35. Sirens 3.40pm
36. The Ormond Hotel, Ormond Quay.
37. Cyclops 5pm
38. Arbour Hill/Stonybatter.
39. Barney Kiernan's pub, 8-10 Little Britain Street.
40. Nausikaa 8.25pm
41. Sandymount Strand.*
42. Oxen of the Sun 10pm
43. Holles Street Hospital.
44. Circe 11.25pm
45. Mabbot Street (Corporation St.) entrance to Nighttown.
46. Bella Cohen's, 82 Lwr. Tyrone Street (Railway Street).
47. Eumaeus 12.40pm
48. Cabman's Shelter, Butt Bridge.
49. Ithaca 1am
50. Cabman's shelter (—) to Eccles Street.
51. Penelope 2am
52. No 7, Eccles Street.

* Refer to Ulysses Map of County Dublin overleaf.

The site of Leopold Bloom's house at 7 Eccles Street (No. 4) is now marked by a plaque. The front door is preserved nearby in the James Joyce Centre at 35 North Great George's Street, where exhibitions, tours and other Joycean activities take place.

The Dublin Writers Museum at 88 Parnell Square, was opened in 1991 to celebrate Dublin's great literary tradition. Among the Joycean material on display is James Joyce's piano.

In the Footsteps of Leopold Bloom Bloom's lunchtime route through the city centre is marked by a series of fourteen bronze pavement plaques running from the Evening Telegraph Office (No. 10) to the National Museum (beside the National Library at No. 13). The plaques were laid in 1988 as part of the Dublin Millennium celebrations.

Dublin Tourism Map courtesy of Ordnance Survey

EL QUIJOTE

IV CENTENARIO

Ruta de Don Quijote
Don Quixote Route

Ruta de Cervantes
Cervantes Route

Escenarios Cervantinos
Cervantes Settings

1605-2005

PARADORES
Hoteles desde 1928
www.parador.es

AFRICA

5 TROBADES AMB L'AUTOR

En lloc de fer la convencional entrevista concertada que podria haver fet amb l'autor, vaig decidir que faria servir el material de les trobades com si fos el de les entrevistes. Vicenç Pagès i Jordà té una pàgina al Facebook dedicada a la novel·la de la qual faig el meu treball, allà doncs es va penjar un cartell que comunicava que l'autor anava a fer una conferència relacionada amb el vincle que té amb el Castell de Sant Ferran. El fet de poder escoltar-lo parlar sobre la seva relació amb el castell i com apareixia el castell a les seves obres em va resoldre molts dubtes i em va servir per obtenir informació que per Internet no es pot trobar.

A la mateixa conferència és on vaig assabentar-me que es faria una ruta pel Castell de Sant Ferran guiada per l'autor. El segon cop que em vaig trobar amb Vicenç Pagès i Jordà, ja portava més avançat el treball i vaig poder parlar amb ell una estona. Li vaig formular alguns dubtes que tenia sobre la novel·la i me'ls va contestar de forma molt entenedora. Trobo que el fet de que l'autor sigui de l'Empordà i que es mostri tant proper ha estat clau per poder desenvolupar aquesta part del treball.

5.1 Conferència “El Castell de Sant Ferran i jo” a càrrec de Vicenç Pagès i Jordà. 14/09/13

Abans que parli l'autor, el presentador de la conferència, Josep Maria Dacosta, ens fa una breu presentació sobre Vicenç Pagès i Jordà. Comença comentant que l'autor ha escrit en diversos gèneres literaris: el conte, l'assaig i la novel·la. Li agrada fer experiments literaris i afegir moltes referències de cultura pop a les seves obres. Altres aspectes que li agrada que siguin presents als seus escrits són la immortalitat i el sentit de l'existència i el fet que totes les seves obres tinguin components autobiogràfics.

Un cop pren la paraula Vicenç Pagès i Jordà, ens diu que el llibre podria haver-se anomenat perfectament *Els amics del Castell de Sant Ferran*, perquè és l'element principal de l'obra. Comenta que actualment viu a Torroella de Montgrí i afegeix un fet curiós: des de Figueres pot veure el castell de Montgrí però a la inversa no pot fer el mateix. A l'autor li interessa el castell com a símbol i enumera una sèrie de castells (el de Figueres, Torroella, Carmançó, Recasens, Sant Salvador). Tot seguit, ens cita l'obra de Franz Kafka –*El Castell*– on parla del que podem trobar a Praga, malgrat saber de quin castell parla no se sap la seva significació dins l'obra de Kafka.

Fa un recull de totes les activitats que recorda haver fet a la seva joventut als entorns del Castell de Sant Ferran: anava amb bicicleta, feia *motocross*, "cotxe suïcida", camp de tir, pujava a recollir herbes i hi anaven corrents com a exercici d'educació física. Però per crear *Els jugadors de whist* no només es va servir dels seus records, sinó que també va demanar a altres persones pels seus records relacionats amb el Castell.

Explica que les guàrdies del servei militar les va haver de dur a terme al Castell de Sant Ferran. El troba un castell sinistre, a part que el considera un punt suburbà. Creu que és un edifici maleït i també troba que és com un error, que, en lloc d'un castell hauria de ser un museu dels esforços inútils acompanyats dels seus respectius fracassos. A la novel·la *Els jugadors de whist* també ens deixa entreveure altres opinions sobre el castell a partir dels seus personatges. En aquest cas, és en Biel Sastre que deixa plasmat en el seu dietari que creia que costava d'entendre el castell. Afegeix, com a curiositat, que l'Hotel París i el Castell de Sant Ferran estan fets pel mateix enginyer. Ens parla, també, de la importància dels castells i considera que fan de *Google maps*.

14/09/2013
20 H.

Amics del Castell de Sant Ferran Figueres

**EL CASTELL DE SANT FERRAN
I JO**

**CONFERÈNCIA
a càrrec de
VICENÇ PAGÈS JORDÀ**

CC-LA-BE/EN

tramuntana.TV EMPORDA **eliani** Ajuntament de Figueres **HORA NOVA**
Consell General de l'Alt Empordà **eliani** **CRAE**
VIU **eliani** **eliani**

PRESENTARÀ L'ACTE:
JOSEP MARIA DACOSTA

SEU SOCIAL DELS
AMICS CASTELL

5.2 Ruta pel Castell de Sant Ferran guiada per Vicenç Pagès i Jordà.

26/10/13

L'autor comença explicant que la gent de Figueres té una relació curiosa amb el Castell. Al castell hi ve gent per a tot: córrer, fer herbaris, donar un volt... També comenta que el Castell és força incompreensible si no has disposat d'una documentació prèvia. Remetent-se a l'explicació de la relació que els figuerencs tenen amb el Castell, comenta que aquesta relació és sentimental, és a dir, que guarden vers al Castell cert afecte doncs molts figuerencs han passat bons moments a la fortalesa.

Per altra banda, parla de l'aqüeducte i diu que'l fascina. Va pensar que seria un bon lloc perquè algú caigués novel·lísticament. L'autor va creuar aquest aqüeducte de jove, comenta que era una mena de "ritual" que els adolescents de Figueres i rodalies el creuessin i apunta que no se sap cap cas que algú hi caigués. L'aqüeducte va ser construït al 1974. I té dos parts: la nova i la vella. La nova disposa de barana i la vella no. Prop de l'aqüeducte van haver-hi afusellaments de capellans, és més, a la zona on van ser afusellats hi ha un recordatori molt sinistre. Parlant també d'afusellaments cal apuntar que sota l'aqüeducte també n'hi van haver i que, malgrat no estar documentat, hi va haver testimonis que van explicar que van afusellar a un grup de republicans, els van posar sota els arcs de l'aqüeducte i els van començar a disparar per tots costats fins que queien morts. Tornant al tema inicial, l'autor torna a incidir en què l'aqüeducte és un lloc dissenyat perquè hi mori algú.

Preguntes:

Mort d'en Biel a l'aqüeducte. Accident o suïcidi?

L'autor diu que aquesta trama queda amb un final obert ja que mai queda clar si en Biel va tenir la intenció de treure's la vida, però per altra banda, també sabia al risc que s'enfrontava al creuar-lo i, a vegades, el risc és el que porta, que t'hi jugues la vida.

Perquè l'autor conserva carrers amb noms franquistes a la novel·la si el dictador ja havia mort dos anys abans?

El fet que hi hagi carrers que es diuen igual que durant el franquisme és perquè, malgrat que Franco va morir al 1975, fins al 1978 no hi va haver la Constitució i el canvi de nomenclatura de carrers. A més, encara que els carrers ja estaven canviats de nom, la majoria de la població estava acostumada a anomenar-los de la forma que s'havien dit sempre. Fins i tot encara, avui en dia, se'ls segueix anomenant de les dues formes. Un exemple seria la Plaça de la Victòria, que va

passar a anomenar-se Plaça Josep Terradellas fa molts anys i encara tothom l'anomena de les dues formes.

Les següents imatges estan preses a l'aqüeducte de Figueres -cortesia del setmanari *L'Empordà*- on surten l'autor del llibre, Vicenç Pagès i Jordà, i l'autora d'aquest treball de recerca, jo. Aquestes fotografies han estat publicades, també, a la pàgina oficial de Facebook de *Els jugadors de whist* i a una exposició feta per Josep Maria Dacosta.

6 **GOOGLE MAPS: MAPA LITERARI D'ELS JUGADORS DE WHIST**

L'eina que ofereix *Google* per la creació de mapes ha estat clau per poder dur a terme, potser, el que considero la part més laboriosa i que més dedicació ha necessitat del treball. Abans de crear una ruta literària on només hi hagués una selecció de llocs importants de l'obra, vaig crear un mapa on es troben localitzats tots els indrets de la novel·la. No va ser una tasca fàcil i ni molt menys ràpida. No va ser fàcil perquè hi ha alguns carrers que han canviat de nom i jo només els coneixia amb l'actual, per tant, no els trobava, i el mateix em passava amb els locals que ja no existeixen. Per trobar-los, havia de buscar informació sobre aquests establiments i així saber quina era la seva adreça. No va ser una tasca ràpida perquè vaig necessitar un mes per llegir-me el llibre i prendre apunts de cada carrer i després vaig necessitar un mes més per crear el Google Maps, ja que estem parlant de noranta marcadors. Per dur a terme aquesta feina, mentre llegia el llibre anava apuntant cada lloc que es citava. Apuntava el número de pàgina, el carrer i què hi passava.⁷

Un temps després de tenir-lo enllestit, vaig enviar un correu electrònic a l'autor per mostrar-li el *Google Maps* i, ell mateix, em va corregir alguns errors que tenia posant-hi algun aclariment. Considero que no hi havia millor persona per corregir-me el mapa a part d'ell, ja que és l'autor qui més sap on es situava exactament cada lloc.

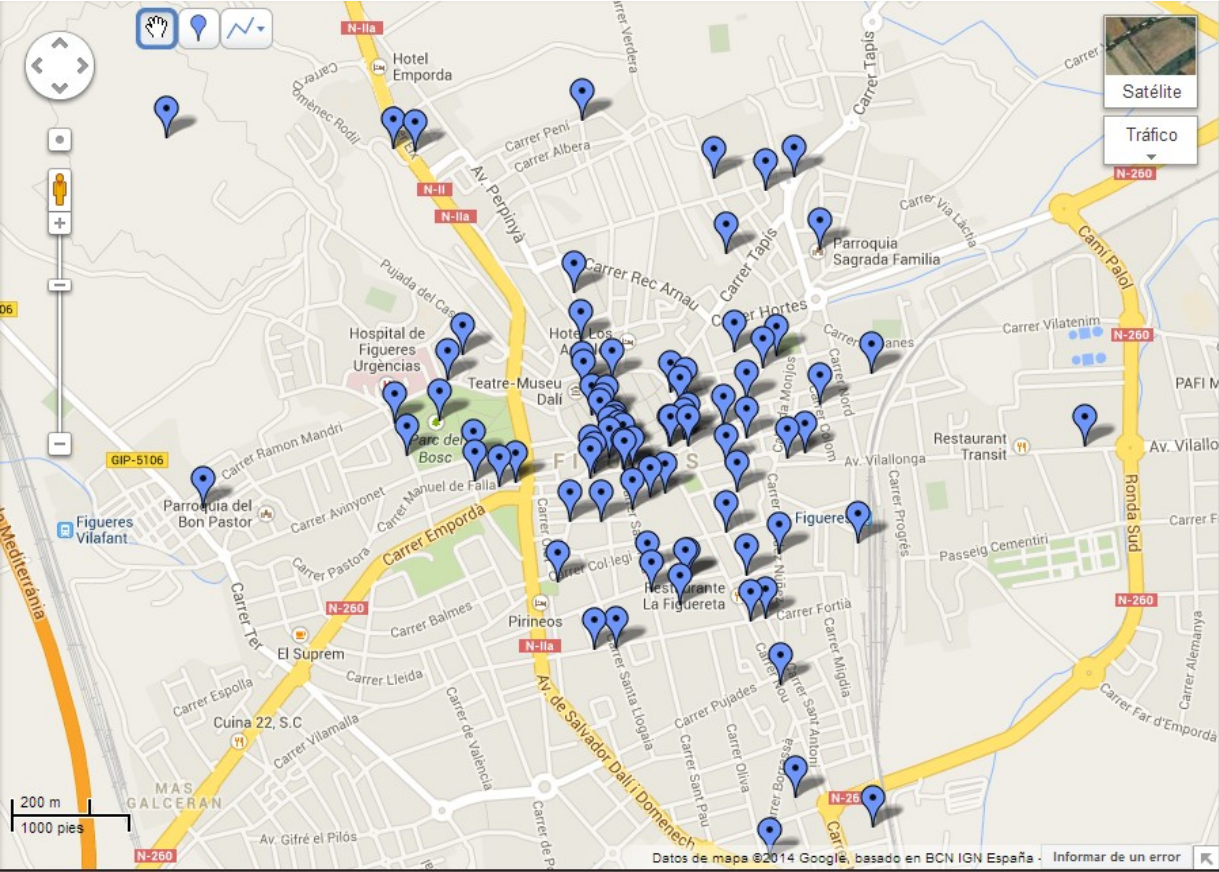
A continuació es pot observar una captura del mapa on, per raons de mida, no es poden apreciar els noranta marcadors però sí la gran majoria. Als annexos es troba l'estudi complet on es comprova la metodologia que vaig seguir per enumerar cada carrer o establiment.

A més a més, el mapa està obert al públic amb el títol de: *Mapa literari "Els jugadors de whist", Vicenç Pagès i Jordà*. O també es pot visitar en línia amb l'enllaç següent:

- <http://goo.gl/maps/qdxPG>

---

⁷**Veure annexos:** Informació detallada de cada marcador del mapa literari del *Google Maps* (Annex 6).

7 PROPOSTA, PUBLICACIÓ I REALITZACIÓ DE LA RUTA.

L'objectiu principal d'aquest treball era la creació d'una ruta literària que estigués a l'abast de tothom tot utilitzant recursos gratuïts. Es tracta d'una ruta literària sense cap mena d'ànim de lucre on s'ha dut a terme una selecció de divuit llocs clau dins de l'obra dels noranta que podem trobar al mapa literari sobre la novel·la que anteriorment he fet, amb l'únic i principal objectiu de compartir amb qui hi estigui interessat tot el que he après amb aquest treball de Recerca i també perquè coneguin aquesta novel·la. L'itinerari que es proposa és el següent:

La ruta començaria al Castell de Sant Ferran degut a la seva transcendència dins de l'obra, després, s'aniria fins al carrer President Kennedy ja que allà hi vivia la família Sastre-Madison. El tercer punt seria el Cafè Hotel París perquè és en aquest establiment on en Jordi i la Halley queden per parlar del retrat que en Jordi anava a fer a la noia. El següent punt correspon a la Sala interior del cafè Royal que, encara que no té molta transcendència dins del llibre, sí que l'ha tingut a les vides de tots els figuerencs que van viure la seva infància i adolescència a la mateixa dècada que en Jordi, en Biel i en Churchill i trobo que és important passar-hi perquè era un lloc que freqüentaven alguns diumenges per anar a jugar a cartes. A continuació d'aquesta parada s'aniria a Can Trayter, aquest establiment és molt important, a nivell simbòlic, ja que és on compren els materials per crear el seu propi joc. La pròxima parada és a l'Ajuntament de Figueres ja que és allà on s'oficia el casament de la Marta i en Bad-Boy. Tot seguit, ens dirigiríem a l'Església de Sant Pere. L'Església és un lloc que es cita varies vegades al llarg de l'obra i és important passar-hi perquè és on, dins de la novel·la, s'oficia el funeral del jove Biel Sastre.

El vuitè punt seria el que abans era la Discoteca Charly, situada al carrer Caamaño. Aquest establiment és transcendental a l'obra perquè és on es "coneixen" en Jordi i la Blondie. La Blondie realment era la Nora (germana d'en Biel) però Jordi no la recordava i pensava que havia conegut una noia nova. Tot seguit, ens dirigirem als carrers Rutlla i Concepció, a l'Escorxador, al carrer Pella i Forgas i la Plaça de la Victòria -on es fan el primer petó- tot imitant els carrers pels quals van passar en Jordi i la Blondie després de sortir de la Discoteca Charly.

Per la pròxima parada aniríem una mica més lluny, al carrer Panissars. Aquest carrer és important perquè es la casa d'en Jordi i la seva família al 2007, és a dir, la casa en la qual en Jordi vivia al garatge. A la següent parada, tornaríem cap al centre de la ciutat un altre cop, tot dirigint-nos al carrer Nou, ja que allà els pares d'un dels integrants dels jugadors de whist, en Churchill, hi tenien una botiga de queviures. Creuarem el carrer Sant Llätzer que era on es trobava la casa d'en Jordi i

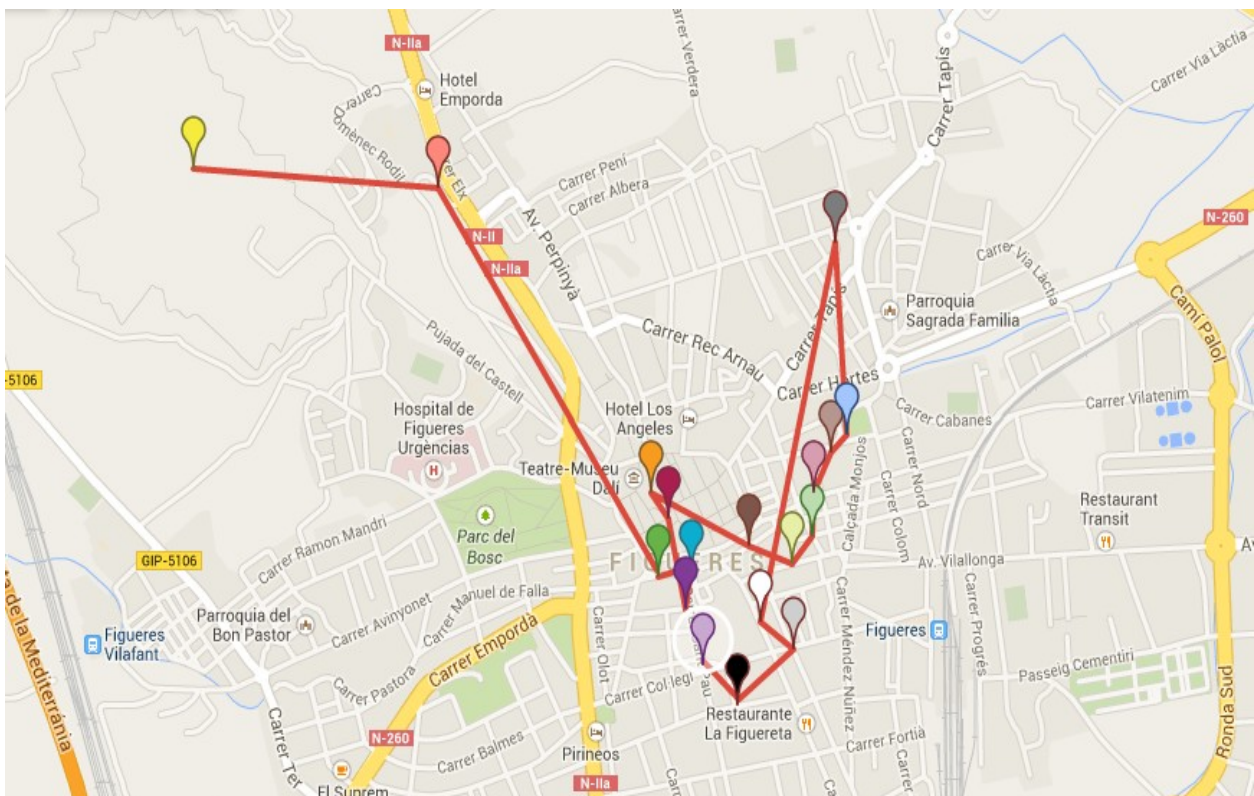
els seus pares. Baixarem el carrer Nou fins arribar al carrer Muntaner, on es troba l'Escola Sant Pau. Aquesta és l'escola on anaven els personatges del llibre i, finalment, la ruta arribaria al seu final a l'Institut Ramon Muntaner, conegut com "l'Institut" perquè era al que van anar els personatges, ja que era l'únic que hi havia fins que no va aparèixer l'Institut Alexandre Deulofeu.

La duració de la ruta seria d'unes dues hores i mitja, comptant que el pas seria lent i que es faria una explicació d'entre cinc i deu minuts per cada parada.

Per crear la ruta he utilitzat la mateixa eina que vaig utilitzar per fer el mapa literari, el Google Maps, però aquest cop usant la seva versió més nova anomenada *Google Maps Engine Lite*.

Aquí es pot observar la ruta traçada, on cada marcador de color és una parada. La ruta també es pot visitar en línia mitjançant el següent enllaç:

- <https://mapsengine.google.com/map/viewer?mid=zZj0ziN4Pbco.kcp-CNNN1Q1s>

La ruta es realitzarà la setmana següent de l'entrega del treball i a la defensa oral s'explicarà l'experiència, allò que s'ha fet bé i el que no, el que es podria haver canviat o explicar suggeriments o opinions dels assistents.⁸

⁸ **Veure annexos:** Tríptic informatiu sobre la ruta (Annex 7) **Nota:** Es troba a part del treball imprès, és a

8 CONCLUSIONS

En primer lloc, els objectius que em vaig proposar al començar el treball s'han complert satisfactòriament. Les expectatives que tenia del treball abans de començar-lo també s'han complert, ja que esperava crear amb èxit el mapa literari i la ruta literària i que em donés temps a poder publicar-la, és a dir, que he sabut temporitzar-me bé les tasques i organitzar-me de forma adient. He après a fer correctament un comentari de text per narrativa quan era quelcom que no acabava de dominar perquè no hi tenia tanta pràctica com amb els comentaris per poesia. També he après a saber escollir la informació que més s'escau a allò que necessito i saber descartar la que no em caldrà i això, no només m'ha servit per dur a terme aquest treball sinó que, em serà molt útil d'ara endavant. He descobert un món nou realitzant aquest treball, el món del turisme literari, que era més aviat desconegut per a mi, atès que només en tenia algunes nocions però, ara que he aprofundit una mica en el tema, trobo que és la millor manera de practicar dos activitats que m'apassionen: viatjar i llegir.

En segon lloc, tot i haver comentat les conclusions de les enquestes en el seu corresponent apartat, m'agradaria posar èmfasi a les respostes sobre l'autor i els coneixements sobre el llibre ja que m'ha sorprès molt que hi hagi un percentatge tant baix que el conegui quan, aprofitant la subjectivitat que les conclusions permeten, puc afirmar que, malgrat que jo no sóc propensa a llegir en català perquè no trobo cap autor que m'agradi, amb Vicenç Pagès i Jordà he trobat un escriptor excel·lent perquè m'agrada molt la seva forma d'escriure i també perquè m'ha fet plantejar diferents qüestions després d'haver llegit el llibre.

Considero que he viscut el Treball de Recerca com una nova i grata experiència en la meua vida acadèmica perquè m'hi he implicat al màxim, tot i que aquesta implicació no l'hagués tingut si no m'hagués agradat tant el meu tema. He gaudit de cada coneixement nou, de cada conferència o ruta, de poder conèixer l'autor i per exemple tenir una fotografia amb ell en el lloc on a la novel·la mor un personatge. De fet, puc afirmar que el Treball de Recerca ha canviat totalment el sentit de com volia enfocar la meua vida mirant cap a la universitat. Amb el treball m'he adonat de que vull ser filòloga i que, a més a més, vull dedicar-me encara que sigui com a afició a les rutes literàries. Sincerament, opino que no hi ha millor conclusió que aclareixi el que he aconseguit amb el meu treball que dir el que el treball ha aconseguit per a mi.

Com a curiositat, m'agradaria afegir una petita conclusió a la qual vaig arribar quan buscava

---

dir, adjuntat al final del treball.

informació sobre el joc de whist. Tal i com es pot veure a l'explicació dels annexos, el joc de whist s'acaba quan arriba a la tretzena base, si prèviament hem llegit el llibre i tenim la ment una mica oberta notem com encaixa un aspecte clau en l'obra: la mort d'en Biel. Ell mor amb tretze anys, jugant al seu propi joc de whist, acabant la partida de la seva vida. Casualitat o coincidència premeditada? Li haurem de preguntar a l'autor la propera vegada.

9 FONTS D'INFORMACIÓ

9.1 Bibliografia

- Magadán Díaz, Marta; Rivas García, Jesús. *Turismo literario*. 2ª edició, Oviedo: Septem ediciones, 2011. ISBN 978-84-92536-57-3

9.2 Webgrafia

- <http://www.espaisescrits.cat/home.php?op=43&module=rutes> (per buscar la definició de ruta literària, 15 de juliol de 2013)
- <https://maps.google.es/> (per crear el google maps, 19 d'agost de 2013)
- <http://www.vicencpagesjorda.net/cat/lilibres/jugadors.html> (web oficial de l'autor on he trobat informació per diversos apartats i també la fotografia de la portada, 27 de setembre de 2013).
- <http://www.wordle.net/show/wrdl/2076222/Whist> (fotografia de la portada, 27 de setembre de 2013).
- <http://es.wikipedia.org/wiki/Whist> (per buscar informació sobre el joc del whist)
- <http://www.acanomas.com/Reglamentos-Juegos-de-Naipes/329/Whist.htm> (per buscar informació sobre el joc de whist, 11 de gener de 2014).
- <http://www.emporda.info/cultura/2013/12/13/vicenc-pages-guanya-sant-jordi/220137.html> (article del setmanari de L'Empordà, 14 de desembre de 2013).

9.3 Documents en línia

- Patricio, M. *Les ciutats literàries: Estudi comparat de la gestió de la creació literària, el patrimoni, la lectura i l'edició en el marc local*. Tesina, UB, Màster de Gestió Cultural, 2012. Barcelona. (He fet servir aquesta tesina per informar-me sobre el turisme literari).
- Caja, G. *Itineraris de lectura: Vicenç Pagès i Jordà*. 2012, Institució de les Lletres Catalanes. (He fet servir aquest document per buscar informació sobre la biografia de l'autor i per buscar referències de com fer el comentari).

10 AGRAÏMENTS

Voldria agrair, primer de tot, a l'Albert Masoliver, el meu tutor del treball per haver-me'l tutorat, ajudar-me a encaminar-lo i per tot el que s'ha implicat. M'agradaria agrair també a una ex-professora de Llengua i literatura castellana, Montserrat Juanola, per haver-me fet agafar aquesta passió per la literatura que és al que em vull dedicar. També a ella mateixa i a en Jordi Montero, també ex-professor meu, per haver-me presentat el dia de la conferència a en Vicenç Pagès i Jordà. Agraeixo també a tots els meus amics, companys i professors que van contestar-me l'enquesta i que, per tant, van dedicar-hi el seu temps. També m'agradaria donar les gràcies al senyor Joan Mallart per haver-me facilitat un dossier demanant-me només a canvi que fes un bon treball. Gràcies a la família i amics pel suport. I finalment, però no menys important, donar les gràcies a Vicenç Pagès i Jordà per atendre'm, a les conferències o rutes que ha fet, amb tanta amabilitat i per aclarir-me dubtes o bé corregir-me alguns aspectes via correu electrònic. Li estic molt agraïda.

11 ANNEXOS

11.1 Annex 1: Article transcrit del setmanari *L'Empordà* (14-12-13)

Vicenç Pagès guanya el Sant Jordi amb *Dies de frontera*: L'obra premiada retrata uns personatges que tenen entre 30 i 40 anys

L'escriptor figuerenc Vicenç Pagès Jordà ha guanyat el 54è Premi Sant Jordi amb 'Dies de frontera', una obra que retrata uns personatges que tenen entre 30 i 40 anys. En aquesta 63a Nit de Santa Llúcia organitzada per Òmnium Cultural, l'Ajuntament de Manresa i la Diputació de Barcelona i celebrada al Teatre Kursaal de Manresa, també s'ha distingit Marc Romera amb el 55è Premi Carles Riba de poesia per 'La nosa'; Neus Canyelles amb el 16è Premi Mercè Rodoreda per 'Mai no sé què fer fora de casa'; Rubèn Montañá Ros amb el 51è Premi Josep M. Folch i Torres per 'La nena de l'arbre' i Care Santos ha rebut el 40è Premi Joaquim Ruyra per 'No em preguntis qui sóc'.

Vicenç Pagès Jordà (Figueres, 1963) ha rebut el 54è Premi Sant Jordi per 'Dies de frontera', una novel·la que tracta sobre la joventut, les parelles, la relació amb els pares o la decisió de tenir un fill. Pagès ha explicat que el més visible en l'obra és la relació entre persones que tenen més de 30 o poc més de 40 anys, amb les seves precarietats, i que no saben on són "perquè els seus pares ja tenien fills en aquesta edat, ells no s'han plantejat si tenir-los i tampoc tenen una edat de sortir a la discoteca tres dies a la setmana". Un element portarà als protagonistes a decidir, un element que l'autor ha anomenat "la relliscada".

Pagès també ha explicat que la novel·la va sorgir arran del paisatge de frontera de l'Empordà que "és una mica Tijuana, amb zones que no tenen res a veure amb els tòpics sardanístics ni d'estrelles Michelin". De fet, ha assegurat que és un context que literàriament dóna joc. Pagès ha dit que tenia gràcia situar una relació d'amor en un context de gasolineres de camions. Tot i això, ha apuntat que només representa una part de la novel·la, que passa a Figueres.

L'escriptor ha dit que a més d'haver-hi una frontera física en el llibre, també hi ha una altra frontera

vital que la "precarietat allarga. Hi ha gent que sempre està a la frontera". Segons Pagès, hi ha una "etapa de tastets que es diu joventut i després una etapa de precisió que se'n diu maduresa" i ha apuntat que també hi ha una certa acomodació d'estar situat en aquesta etapa dels tastets.

El professor de llengua i literatura i editor Marc Romera (Barcelona, 1966) ha recollit el 55è Premi Carles Riba de poesia, per l'obra 'La nosa', que és un "llibre de poemes en (falsa) prosa, no pas de proses poètiques amb una mètrica interna, que, com ha explicat l'autor, tracta sobre "les coses que fan nosa a la veu poètica que parla". Una veu poètica que "sempre defuig del 'jo' i parla en segona o tercera persona. 'La nosa' tracta sobre els grans temes com la mort, el sexe o l'amor entès com la compassió budista. Són noses que no afecten al poeta, sinó a la societat com la incomunicació absoluta del món de la hipercomunicació o les drogues vistes des d'una moral hipòcrita".

Després de recalcar l'honor que era rebre el premi de mans del seu mestre Francesc Garriga, ha dit que l'obra fa "una reflexió de la poesia i és una reivindicació d'una certa poesia que té molts pocs lectors i està molt maltractada pels poetes i per la poesia fàcil".

L'escriptora Neus Canyelles (Palma de Mallorca, 1966) ha aconseguit el 16è Premi Mercè Rodoreda de contes i narracions per 'Mai no sé què fer fora de casa', on l'autora versiona setze contes d'autors universals com Txèkhov, Gógol, Carver, Capote o Bukowski. Canyelles aprofita en la seva obra la semblança entre les històries d'aquests contes amb diferents moments essencials de la vida de la protagonista. "Són contes que parlen de la vida quotidiana de la protagonista i de moments essencials que han marcat la seva vida i han significat un canvi".

Canyelles ha fet referència a la situació que es viu a les Illes Balears envers la llengua catalana. "Estic molt trista pel què passa a Mallorca", ha apuntat. L'escriptora ha dit que sentia "molta enveja de Catalunya" perquè passa "un moment complicat, però és fantàstic aquest moment i el nostre és molt trist". De fet, ha fet referència al fet que la consellera d'Educació balear, Joana Maria Camps, va traduir l'informe PISA com informe 'trepitja' i ha assegurat que si ho hagués dit ella no sortiria més de casa.

Rubèn Montañá Ros (Badalona, 1983), membre fundador de la companyia EGOS Teatre, ha

aconseguit el 51è Premi Josep M. Folch i Torres de novel·les per a nois i noies per 'La nena de l'arbre'. El llibre tracta sobre una nena que viu dalt d'un arbre i d'una altra que té cada vegada més ganes de saber sobre aquesta nena. Montañá ha destacat la seva intenció de "combinar l'element fantàstic i metafòric" i ha remarcat que l'obra no acaba d'explicar quin és "l'element sobrenatural que succeeix sinó que és el lector qui ha d'escollir què passa amb les dues aurèlies que apareixen a la novel·la".

Care Santos (Mataró, 1970) ha rebut el 40è Premi Joaquim Ruyra de narrativa juvenil per 'No em preguntis qui sóc'. Una història que té en Pol, un noi estrany noi enamorat dels gossos i la música, com a protagonista i que veu trastocada la seva vida quan coneix la Marzena i de sobte sent que algú s'ha apoderat del seu cap i també del seu cos. Santos ha explicat que és una novel·la que parla de la identitat i l'adolescència. Santos ha ressaltat que és una novel·la molt fosca" i que té "un enorme component sobrenatural" que li permet parlar del bé i el mal.

També s'ha entregat el Premi Òmnium de Cultural de Comunicació a Jordi Évole, el Premi Internacional Joan B. Cendrós al diari nord-català l'indépendant i a la revista acadèmica Catalan International View i el Premi Joan Profitós a Joan Garcia del Muro Solans.

11.2 Annex 2: Què és el joc de whist realment?

Es tracta d'un joc d'origen anglès on s'utilitzen cinquanta-dos cartes angleses. Es necessiten quatre jugadors i la partida dura entre tres quarts d'hora fins a dues hores segons els jugadors ho estableixin abans de jugar. És un joc de bases. Va ser el primer joc de cartes anglès que es jugava en societat. Un fet curiós és que hi ha un tractat escrit sobre les regles d'aquest joc i detalls i consells de com jugar o bé les estratègies que es podien fer servir en diferents jugades, aquest tractat és el *Short Treatise* del 1742. L'autor d'aquest tractat fou Edrilon Hoyle qui tingué tant d'èxit que el seu nom quedà relacionat amb el joc i les seves regles. S'organitzaven en clubs de whist per jugar-hi, doncs el joc de whist a Anglaterra és el precedent dels clubs de bridge.

Les partides es juguen a deu punts. Aquests punts es marquen amb pedres que tenen valor d'unitat i de cinc unitats. L'ordre per ordenar les cartes és per pal i per valor. El valor de les cartes s'organitza de la següent forma: as, rei, dama, valet, deu... i així fins arribar al número dos ja que és la carta que menys valor té.

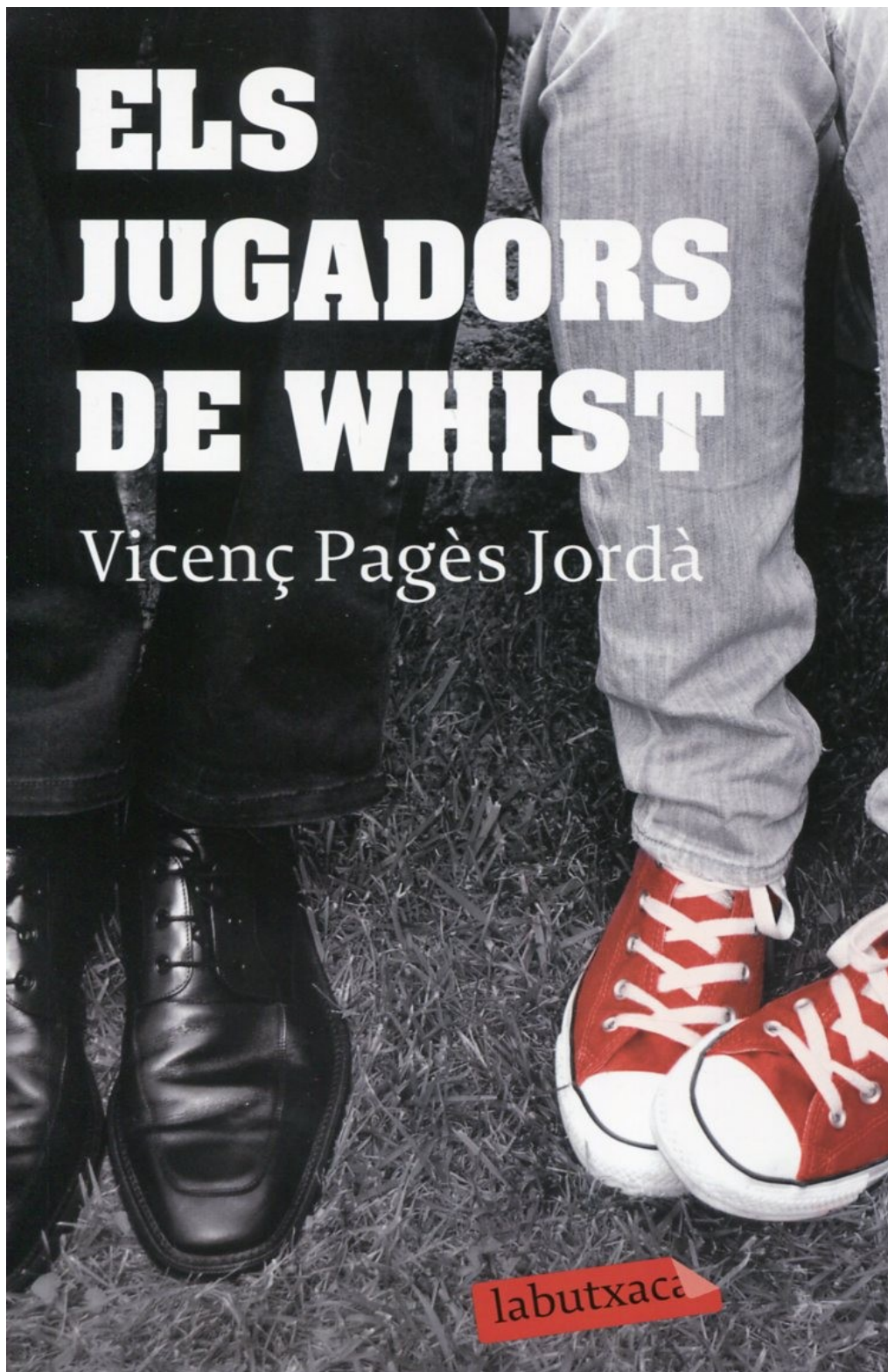
El jugador que al sorteig de la partida ha obtingut la carta que té més valor s'anomena el jugador "mà" i es troba situat a la dreta del jugador que ha obtingut la carta amb menys valor. El jugador "mà" posa primer una carta a la taula i els altres jugadors també ho fan tot seguit i la carta que més valor tingui és la que s'emportarà la base. Cada cop que guanyi algú en cada base, serà l'encarregat de treure el primer la carta. Se segueix aquesta metodologia fins arribar a la tretzena base que és quan finalitza el joc. Quan el joc acaba és hora de fer recompte de punts, els punts es classifiquen segons bases o segons honors. Cada sis bases l'equip anota un punt i els honors es compten després de les bases, els honors són les cartes de més valors ja que són les que simbolitzen el triomf.

La descripció anterior és de com està establert el whist però com tots els jocs de cartes sempre hi ha diferents formes de jugar. En el cas del whist, trobem la variant del joc de tres o *amb mort*. Les regles del joc són més o menys iguals però com que hi ha un jugador menys, les cartes que serien del quart jugador estan a la taula on la resta de jugadors poden veure-les. Els jugadors sortegen l'ordre per jugar amb el quart jugador o *mort* com a parella i que així no es comptin els honors.

11.3 Annex 3: Fotografia de la portada del llibre

11.4 Annex 4: Fotografies de l'aqüeducte

11.5 Annex 5: Transcripció de les respostes de les enquestes

Què entens per ruta literària?

- Un passejada per coses de literatura.
- Una visita per la història literària d'un país.
- Conjunt de llocs que apareixen a la història d'un llibre, que existeixen en la realitat, i s'hi poden accedir.
- No entenc res.
- Una ruta d'autors de llibres importants.
- Visita dels llocs on es relacionen amb diferents autors els quals van escriure obres relacionades entre sí per un aspecte literari o una corrent literària.
- Visita dels llocs que apareixen a un o més llibres.
- M'imagino que una ruta on segueixes un tipus de literatura passeig per un conjunt de zones relacionades amb algun autor o obra rellevant en la literatura.

- Un recorregut per una vila o ciutat, seguint la trajectòria vital o literària d'una autor.
- Doncs entenc per ruta literària que és una mena de viatge on es visiten llocs on alguns autors van fer vida o van escriure les seves obres.
- No ho sé.
- Una ruta en la que ens expliquen coses relacionades amb la literatura catalana.
- Visitar un lloc on algun autor ha viscut o bé les seves obres estan enfocades a aquell lloc.
- Una ruta que es fa per llocs on s'han escrit llibres.
- Visitar els indrets que tenen relació amb un escriptor o amb la seva obra.
- Fer tota una sèrie de lectures de diferents llibres o bé de l'autor d'un llibre en concret per fer el seu estudi.
- Una ruta on es visita el poble de l'autor doncs la ruta que realitzes després de llegir-te un llibre. Per exemple hi ha llibres basats en diferents ciutats en que anomenen alguns carrers, doncs la ruta literària seria anomenar aquests carrers en un mapa i explicar els fets que succeeixen en aquella situació...
- No ho sé...
- Una sèrie de llibres en el qual tenen localitzacions diferents.
- Visitar els llocs que apareixen als llibres.
- Una visita pels llocs d'un autor.
- Visita per una ciutat seguint la vida i l'obra de l'autor.
- No sé que és.
- Itinerari que es fa sobre un llibre estudiant l'autor i el lloc, suposo.
- Res.
- La ruta creada envers un llibre els autors d'una mateixa època en una ruta.
- Conjunt de llocs que apareixen en una obra literària.
- Llocs reals que un pot visitar i observar amb els ulls allò que havia imaginat.
- Un recorregut de tots els autors famosos d'una zona.
- Anar a escoltar una lectura d'algun llibre descobrir els llocs d'un autor.
- Un seguit de destinacions amb interès literari.
- El seguiment d'una obra d'algun autor en una zona concreta.
- Llocs geogràfics que apareixen en poemes alguna ruta on es llegeixen llibres.
- Són tots els estudis històrics sobre un autor.
- La ruta que fas on han viscut els escriptors de diferents llibres.
- Explicació del poeta dels seus diferents llibres que ha escrit una ruta la qual ja tens

planejada per fer en el turisme.

- El camí que emprens quan comences a llegir.
- Ruta pels escenaris reals d'una novel·la.
- Un viatge per qualsevol lloc on passes per llocs que tenen relació amb la literatura l'espai físic que registra un fil documental de vivències, narratiu o líric, d'una obra, d'un autor o d'un corrent literari.
- La història de la literatura.
- Conjunt de llocs que, amb un patrimoni lligat a la literatura, han sigut interconnectats amb l'objectiu de crear un producte turístic o generar aflluència turística en un lloc determinat.
- Entenc per ruta literària una sèrie de rutes o camins on porten a les cases de diferents autors, llocs emblemàtics on ells s'inspiraven...
- Ruta que es citen llibres, tot passejant pels carrers on hi estan les cases dels autors o reunió on es citen i es concentren autors i obres.
- Una ruta on s'ensenya amb que s'ha pogut inspirar un autor o allà on ha viscut una part de la seva vida.
- Circuit real que mostra llocs inclosos en certs llibres.
- Visitar llocs, descobrir espais o contemplar paisatges on va viure un escriptor.
- No ho sé.
- Tracta d'anar a algun lloc on et parlen d'un autor o d'unes obres en concret una sèrie d'escrits literaris es la que et dona coneixements sobre la literatura ruta en què es visiten llocs relacionats amb autors o obres literàries.
- Fer una ruta a través d'un llibre, és a dir, a través dels carrers que s'esmenten en el llibre i que segueix el personatge.
- Seguir el camí on es desenvolupa la història d'un llibre.
- No sé que és.
- Una ruta on es llegeixen diferents obres d'un autor.
- El camí literari (obres) d'un autor.
- Recorregut pels llocs que apareixen al llibre o novel·la i on succeeix la trama.
- Guia sobre la biografia d'un autor literari i les seves obres, així com els llocs en els quals els va escriure o inspirar.
- La vida de treball de un escriptor/autor.
- Seguir la mateixa ruta que segueix un llibre. Per exemple, si el llibre ha passat per varis carrers Barcelona, passar pels mateixos que ha passat el personatge.
- No ho sé.

- No havia sentit la paraula mai però imagino que serà una espècie de ruta pels llibres una excursió per visitar els llocs que has descobert en una novel·la.
- Seguit de coses que es fan per tal de conèixer millor la literatura d'un determinat lloc.
- No ho entenc.
- És un camí per on van passant diferents autors importants i diferents obres dels autors coneixements sobre la literatura.
- No estic segur.
- Crec que és una mena d'estudi d'una obra aprofundint, buscant informació de l'autor, l'època, etc.
- Un itinerari per conèixer més el llibre o llibres i als seus autors. un recorregut que explica les obres literaries.
- No sé res...
- Una ruta que explora llocs de l'escriptor.
- Una excursió on es va una ruta on expliquen coses sobre la literatura.
- Un passeig per llocs emblemàtics d'un autor i que l'han inspirat al llarg de la seva obra.
- Tots aquells llibres del mateix autor.
- Visitar espais on va viure un escriptor.
- Una ruta on es visiten diversos llocs relacionats amb la literatura.
- No sé el que és.
- Suposo que consisteix en un recorregut que passa per diferents llocs culturals que tenen relació amb la literatura.
- No sé que és...
- Seguir els llocs on el protagonista del llibre passa anar per mateixos llocs on transcorre una novel·la.
- Que és quan et llegeixes tots els llibres d'un autor seguidament, no ho tinc clar..
- Seguit de llibres a llegir que es relacionen entre ells.
- És quan viatges per saber més del llibre que estàs llegint i que t'agrada, i estàs interessat per saber-ho tot del llibre.
- Que són rutes què el paisatge està lligat a la obra d'un autor.
- Llegir una sèrie de lectures.
- Entenc algú que està relacionat amb la literatura dels llibres però no sé que és.
- No sé que és.
- Una ruta de diferents escriptors de un tipus de literatura des de l'inici de la literatura

Itinerari en què, preferiblement en grup, els interessats es troben, acompanyats o no d'un guia expert, per resseguir camins, llocs emblemàtics, etc., en la vida i/o l'obra d'un autor/a.

- Durant la ruta es van fent parades, en les quals es llegeixen textos d'una obra o del conjunt d'obres d'un autor/a.
- Les rutes literàries formen part del patrimoni cultural intangible, però necessari per ajudar els lectors a entendre a "reviure" una època, un context, un ambient, un paisatge literari basat en la descripció realista, en el qual encara es puguin identificar petjades del passat.
- Un viatge per tota la literatura des dels inicis fins ara de l'autor i les seves obres un itinerari en base a un autor.
- No ho sé, llegir una sèrie de llibres d'un mateix autor o un editorial.
- La veritat, no sé ben bé el que és, però suposo que deu ser una ruta imaginària que vas llegint al llibre i, alhora, et poses en el lloc del protagonista i vas seguint la seva ruta.
- Visitar i descobrir llocs que surten a un llibre
- Crec que és una ruta d'autors.
- Un itinerari per un poble o ciutat amb la finalitat de conèixer autors i llibres que coneixem i desconeixem.
- Un passeig per les zones o espais on l'autor literari viu o va viure, escriure o on succeïren fets destacats de la seva vida.
- Ni idea
- Una ruta per aprendre coses sobre la literatura.
- Una visita per l'espai de l'autor.

Has fet algun cop una ruta literària?

- Encara no.
- No, mai no.
- No.
- Sí, la ruta de Maria Àngels Anglada a Figueres.
- No.
- No mai.
- Sí, Pous i Pagès a Avinyonet de Puigventós. Lídia de Cadaqués d'Eugeni d'Ors. Jovellanos a Gijón, Sí, Miquel Martí i Pol, a Avinyonet.
- No he fet mai cap ruta literària.
- Sí. *L'esclau del Mercadal* de Dolors Garcia.

- No.
- No.
- Sí, a l'Escala he seguit la ruta de Víctor Català. A Arenys de Mar he seguit la ruta sobre Salvador Espriu. A Barcelona he seguit la de Mercè Rodoreda i també de Salvador Espriu.
- Sí. Fa temps, una ruta literària seguint Mercè Rodoreda a Barcelona. Prudenci Bertranc a la Catedral de Girona.
- No ho sé.
- No.
- No n'he fet cap.
- No.
- No.
- Em sembla que no (si tenim en compte la meva definició com a correcte).
- No n'he fet mai cap.
- Sí. Mèrce Rodoreda, Barcelona (Sarrià, Gràcia, Ciutat Vella i Eixample) Josep Vicens Foix i Josep Maria de Sagarra: Port de la Selva i Cap de Creus. Salvador Espriu: Arenys de Mar. Josep Pous i Pagès: Avinyonet, Vilafant, Catalunya Nord, Figueres. Aquesta l'he fet jo. Si Pere Calders Vilafant si, unes quantes. T'indico les més recents: la ruta de 'Campos de Castilla' (A. Machado) en terres de Sòria, la ruta literària de Pous i Pagés a la Garriga d'Empordà; la ruta literària del Montseny i de Roda de Ter (diversos autors entre els quals Miquel Martí i Pol); la Barcelona literària i modernista de 'La verdad sobre el Caso Savolta' de Eduardo Mendoza; Occitània en poesia, ruta literària dels trovadors occitans de l'Edat Mitjana (Foix, Tolosa de Llenguadoc, Pau, Tarba...); L'Empordanet de Josep Pla, ruta literària per Palafrugell i els seus voltants; el Cementiri de Synera, visita literària comentada sobre la poesia de Salvador Espriu; Camins de Llibertat, travessa del Pirineu per recordar la fugida de bona part dels membres de la Generació del 27 (Jaca).
- Miquel Martí i Pol.
- No, m'agradaria .

Saps en què es diferencien el turisme cultural i el literari?

- Al cultural es busca explorar la cultura d'un lloc i en la literària, la literatura.
- No estic d'acord amb aquesta dicotomia. El meu punt de partida és que les rutes literàries formen part del patrimoni cultural, i es poden relacionar perfectament amb el context, l'ambient de l'època. Evidentment no és el mateix fer una ruta històrica o per un barri concret d'una ciutat, però per a mi el turisme literari és cultural.

- No.
- No.
- Entenc que el turisme literari deu ser una vessant del turisme cultural...
- Ni idea, ho sento...
- El turisme cultural és de monuments i el turisme literari és de llibres.
- El turisme cultural té una dimensió més alta que no el literari.
- No ho sé segur, però crec que el turisme cultural és una ruta específica per conèixer un lloc/ciutat i el literari està més enfocat cap a un autor o algun llibre.
- Són semblants, només que el literari es cenyeix bàsicament a una obra (o obres) escrita mentre que el cultural abarcaria més àmbits.
- Cultural: visita arquitectura d'una zona. Literari: visita escenaris reals d'un llibre.
- Doncs no, no ho sé.
- Que el literari només es centra amb els llibres i l'autor.
- Més o menys.
- No.
- Si, el cultural és per veure un lloc en concret, tot el contrari del literari.
- El literari tracta únicament sobre els llibres i el cultural sobre diferents tipus d'art.
- Que el literari se centra en els llibres.
- Bé, no sé si és així exactament, però em penso que el literari es centra en la literatura i, el cultural, en canvi, és més global.
- No.
- No.
- No.
- No sé si ho sé expressar, però vindria a ser que el turisme literari centra el seu interès en només una activitat cultural: la literatura. el turisme cultural es per anar a visitar museus, catedrals, piràmides...
- El turisme literari és anar a visitar llocs on el autor de un llibre a fet referència, o ha estat inspirat per escriure, llocs relacionats amb l'obra i/o l'autor.
- El cultural, inclou visita a museus teatres, etc. En canvi el literari només té a veure amb la literatura, crec.
- El literari només és de llibres i el cultural és general.
- El literari es basa en un relat literari, i el turisme cultural no cal basar-se en un relat.
- Suposo que el literari es centra més en autors i obres.

- El literari és específicament per algú que faci literatura, el cultural és més general.
- El cultural és més ampli que el literari el cultural és més històric, monuments, etc. El literari per autors, escrits i obres.
- El turisme cultural, és un tipus de turisme que s'especialitza en la visita de llocs o monuments importants que ofereix una ciutat o poble, normalment coneguts per la seva història. En canvi, el turisme literari es basa en la visita de llocs o monuments que apareixen en algun llibre. El cultural inclou tot tipus de cultura, així com pintura, escultura, música, arquitectura... En canvi, el turisme literari se centra en el coneixement de la llengua, les humanitats, la literatura i altres temes similars.
- El turisme cultural és general, consisteix en visitar el territori, els seus espais característics, conèixer les persones, la cultura... En canvi, el literari es centra en la visita de les zones relacionades amb l'autor.
- Crec que el turisme cultural és aquell que inclou les tradicions de cada terra i totes aquelles obres que ha fet un ciutadà reconegut de la mateixa ciutat (ex.: Dalí-Figueres); i el turisme literari es centra en llibres.
- El turisme cultural es basa en fer turisme segons els aspectes culturals en general, en canvi, el literari es basa més en especialitzar-se en la literatura.
- Crec que el turisme cultural és tot allò basat en la cultura més d'arts i el literari més d'escriptura, però no n'estic segura ho hauria de consultar.
- El literari és relacionat amb autors i el cultural amb museus etc.
- El literari visita els llocs que apareixen als llibres i el cultural et fa visitar tot tipus de cultura.
- El turisme cultural agafaria totes les activitats que tenen a veure amb la cultura (art, literatura, cinema...) mentre que el literari té a veure amb els escriptors i les seves obres.
- El cultural és història real. El literari història fictícia escrita en llibres, novel·les, etc.
- Em sembla que sí: El turisme cultural té com a finalitat visitar i analitzar les diferents cultures a partir del viatge, mentre que el turisme literari té com a finalitat comparar literàriament dos o més autors d'un mateix corrent literari. pot ser el cultural inclou molt més que només literatura.
- Cultural: museus i coses i literari autors i les seves obres cultural es cultura pel fet de per exemple persones important que viuen a una ciutat, coses com guerres...
- No ho sé.
- El turisme cultural és el turisme tipus catedrals, el literari és de coses escrites.
- No sé la diferència.
- El turisme cultural és el coneixement sobre els països i el literari només sobre les lletres.

- El cultural es un turisme de ciutats de visitar monuments, en canvi, el literari llocs del llibre.
- Suposo que el cultural es veure llocs i cultures i el literari deu ser llegint.
- Al turisme cultural es dóna a conèixer la cultura d'un determinat lloc, els costums, etc, en canvi, en el literari ens dóna a conèixer la literatura.
- El cultural abarca més coses que el literari. El literari és només de literatura.
- El turisme cultural engloba personatges, obres, edificis, història... i el literari es centra en un autor o bé obres literàries.

Si l'has llegit, sabries destacar un aspecte que t'hagi cridat l'atenció?

- No.
- La descripció del pont del Castell de Sant Ferran i la tràgica tragèdia d'un dels protagonistes.
- No l'he llegit.
- L'aspecte principal per a mi, és l'aposta que fa l'autor per incloure una circumstància real tràgica per acompanyar el lector durant tota la novel·la.
- Sé quin és però no l'he llegit....
- No el recordo.
- No l'he llegit, m'agradaria.
- No.
- Passa a la meva ciutat en una època que he viscut.
- No l'he llegit.
- No l'he llegit.
- No ho sé.
- M'agrada veure literaturitzada la meva ciutat natal, és un punt de connexió addicional amb el text.
- No ho sé.
- Em sona d'haver-lo llegit la meva germana.
- No l'he llegit.
- La Judith m'ha parlat d'ell però no sé de què tracta.

Saps on es desenvolupa principalment l'acció?

- Figueres, el Castell...

- No.
- Figueres.
- A l'Empordà.
- No.
- A Figueres.
- No ho sé.
- A algun lloc de l'Empordà, crec.
- No.
- No l'he llegit, però n'he sentit a parlar i sé que l'han escrit a Figueres i parla de Figueres a Figueres.
- No ho sé.
- Alt Empordà.
- Figueres.
- Sí, a Figueres.

Sabries dir algunes de les seves principals novel·les?

- *La lletnia viatgera* i *Un cànon de literatura juvenil*.
- No.
- *El món d'Horaci*.
- El nom em sona però no sabria dir-te novel·les seves.
- La veritat és que no, no he llegit cap de les seves novel·les.
- Et podria dir el títol de la que parlem aquí, *Els jugadors de whist...*
- No.
- *Carta a la reina d'Anglaterra* i *Un tramvia anomenat text* són les dues obres de l'autor que he llegit, amés a més, de l'esmentada.
- *Cartes a la reina d'Anglaterra*.
- Doncs si crec recordar una possible novel·la podria ser *La lletnia viatgera*.
- No me'n recordo.
- Només conec *Els jugadors de whist*.
- *Els jugadors de whist*.
- *La felicitat no es completa*.
- *Els jugadors de whist*.

- *La felicitat no és completa.*
- *En companyia de l'altre.*
- No en sé cap més...
- Ficció: *El món d'Horaci, Carta a la reina d'Anglaterra, Els jugadors de whist...* No ficció: *Un tramvia anomenat text, De Robinson a Peter Pan.*
- Només *Els jugadors de whist.*

Cita rutes literàries que sàpigues que es poden fer a Catalunya.

- Ruta de l'Alt Empordà.
- Ruta del Gironès.
- No.
- A mi m'agradaria fer la de *La Sombra del Viento*, la majoria de passatges són a la ciutat de Barcelona i existeix la ruta.
- Ni idea... hi ha molts llibres que parlem sobre llocs de Catalunya.
- Tot seria mirar-ho, però sense buscar, el que deia, ni idea.
- No se cap.
- No ho sé.
- La de Mercè Rodoreda a Barcelona, Salvador Espriu a Arenys de Mar, Miquel Martí Pol, però no sé on la fan...com que no puc mirar Internet...
- Josep Pla....a Palafrugell, crec ...
- La de Miquel Martí i Pol.
- No en conec cap.
- No en sé cap però.. Salvador Espriu?
- No en tinc ni idea.
- Pous i Pagès a Avinyonet, *Lídia de Cadaqués* a Cadaqués, Víctor Català a L'Escala, Salvador Espriu a Sta Coloma i Arenys, *El Comte Arnau* a Ripollès.
- Ruta literària de Maria Àngels Anglada.
- No ho sé.
- Víctor Català a L'Escala. Papasseit a Barcelona. Espriu a Barcelona i a Arenys de Mar. M. Rodoreda a Barcelona.
- Ruta Fages de Climent i ruta de Mercè Rodoreda Miquel, Martí i Pol La de Josep Pla.
- Qualsevol de l'atles literari, o de l'atles de les terres gironines, d'espais escrits, o de qualsevol *web, blog, google maps*, etc., de particulars interessats en el tema.

- No ho sé.
- Ruta literària de Miquel Martí i Pol.
- Es fan força més de les que, en principi, creiem que es fan.
- La proposta és inabastable. Cada autor és un espai ple de vivències. Tants escriptors, tantes rutes literàries.
- No en sé.
- *La catedral del mar*.
- Josep Pous i Pagès.
- No en sé, ho sento...
- No ho sé.
- No en tinc ni idea.
- No en sé cap.
- La de Victor Català.
- La ruta de *Tirant lo Blanc*.
- Terres de Girona, terres de l'Ebre...
- No sé cap.
- No sé cap.
- No en sé cap

Cita rutes literàries que sàpigues que es poden fer a Espanya.

- No.
- La ruta del *Quixot*...
- No ho sé.
- Castilla i la Mancha.
- No en conec cap.
- La de *Don Quijote de la Mancha*.
- La del *Quixot*.
- Ruta del *Lazarillo*.
- La del *Cid Campeador*.
- La Ruta del *Quixot*.
- Cervantes, sobretot *el Quijote de la Mancha*.
- Machado, Lorca i Cervantes.

- Tampoc ho sé.
- No ho sé.
- Sé que es fa una ruta literària magnífica dedicada a Miguel Delibes a Valladolid, conec una dedicada a la Vetusta (Oviedo) de Clarín, i a Bera de Bidasoa (Navarra) en fa una dedicada a Julio Caro i Pío Baroja.
- Antonio Machado.
- Ruta de *Don Quijote*.
- Cervantes i Jovellanos (Gijón).
- Camí de Santiago, ruta del *Quixot*, teatres del segle d'or: corrales.
- No en sé cap però la de Cervantes?
- No ho sé.
- Tampoc en sé cap.
- No en sé cap.
- No en sé cap.
- No en sé cap.
- Ruta literària que es pot fer a les cases d'autors de Madrid com Quevedo.
- La de *El Quixot*.
- No sé cap.
- *Cantar del Mío Cid. Don Quijote*.
- No en sé cap.
- Ruta literària del *Quijote*.
- No en sé cap.

Cita rutes literàries que sàpigues que es poden fer a la resta del món.

- No en sé.
- No.
- La ruta del *Don Quijote*.
- No en sé...
- No en sé cap.
- Escriptors a París i Dublin: James Joyce, Edgar Allan Poe: casa museu Sigmund Freud, no literària, però molt interessant.
- No en conec cap.

- No ho sé, aquí si que no puc fer cap aportació però de segur que són infinites.
- A mi, per exemple, una on participaria ja mateix seria 'El Londres de Charles Dickens'. A St Petersburg la ruta de Dostoievsky A Paris la de Victor Hugo i la de Dickens a Londres El Senyor dels Anells a Austràlia o similar.
- Rutes Tolkien. *La volta al món en 80 dies*. *Memòries d'Àfrica* a Kènia.
- No.
- Shakespeare, *El senyor dels anells* (a New Zeland).
- No en sé.
- No en sé cap.
- No en tinc ni idea.
- No en sé cap.
- Sobre Charles Dickens a Londres.
- Shakespeare (Stratford) i Dickens a Londres.
- No en sé cap.
- No ho sé.
- No ho sé.
- Sé que n'hi han moltes, però no recordo cap.
- No ho sé.
- No en sé cap.
- No en sé cap.

11.6 Annex 6: Informació detallada dels marcadors del *Google Maps*

Església de Sant Pere

Pàgina 13. Al llarg del llibre s'hi fa moltes referències. Casament de Marta Recasens, funeral de Biel Sastre, edifici emblemàtic de la ciutat...

Carrer Panissars

Pàgina 13. Pis on viu en Jordi Recasens i la seva família a la part actual del llibre (2007).

Carrer President Kennedy

Pàgina 16. Casa de la família Sastre-Madison (família d'en Biel i la Nora).

La Salle Figueres (Carrer dels Fossos)

Pàgina 16. Escola que esmenta l'autor al llibre.

Col·legi Sant Pau

Pàgina 16. Escola on anaven en Jordi, en Biel, en Churchill, en Cubeles, en Güibes, en Calimero...

Carrer Sant Llätzer

Pàgina 18. Casa de la família d'en Jordi Recasens (quan era petit).

Rambla

Pàgina 19. Surt per primer cop a la pàgina 19 però com que és un lloc tan cèntric de Figueres s'hi desenvolupen moltes accions.

Cafeteria Astoria

Pàgina 20. Local on Pere Dalfó celebra els 13 anys.

Plaça Palmera

Pàgina 20. Zona on estaven localitzades les botigues.

Camp Municipal de La Casera

Pàgina 21. També apareix al llarg del llibre. Els personatges hi anaven per veure com jugaven les noies a bàsquet.

Zona de ponent

Pàgina 22. On es concentraven habitants d'ètnia gitana.

Restaurant Shangai

Pàgina 22. On es concentraven els xinesos.

Carrer Tapis

Pàgina 22. On viu un home africà.

Catequística

Pàgina 24. Surt diferents cops al llarg del llibre però el primer cop és quan van a veure "Fantomas" i "El tesoro de Tarzán". Antigament La Catequística (La Cate) es feia servir com a cinema.

Pàgina 38. Sortida familiar a veure "Temps Moderns".

Pistes Club Natació

Pàgina 29. En Biel hi anava a jugar a tennis.

Sala interior Café Royal

Pàgina 30 (i al llarg del llibre). Hi anaven a jugar a cartes algunes tardes de diumenge.

Carrer Ample

Pàgina 34. En Jordi s'hi compra roba.

Cinema Las Vegas

Pàgina 35 i al llarg del llibre. El primer cop que esmenta aquest cinema és el moment en el qual en Churchill, en Jordi, en Cubeles i en Biel van a veure "El libro de Buen Amor".

Pàgina 74. El Capità i na Melissa hi van veure a Joan Manel Serrat.

Carrer Santa Llogaia

Pàgina 36. Pis on viu un comandant d'infanteria.

Sala Juncària

Pàgina 39. Veuen que a la cartellera hi ha les següents pel·lícules:

- "Tres novias para tres Rodríguez"
- "Pat Garret"
- "Billy the Kid"

Carrer Nou

Pàgina 43. Els pares de Churchill hi tenen una botiga de queviures.

Pàgina 101. On vivia Churchill.

Racó de l'Horta

Pàgina 44. Hi anaven a fumar els amics.

Carrer Clerch i Nicolau

Pàgina 45. Acompanyen en Churchill a cal pedacer.

Castell de Sant Ferran

Pàgina 49. Surt molt al llarg del llibre, és un lloc molt especial on transcorren accions realment trascendents, com ara, la mort d'en Biel.

Sport Mòbil

Pàgina 57. Hi anaven a fer curses de cotxes.

Parc Bosc

Pàgina 58. El pare els porta a la inauguració d'una font

Carrer Monturiol

Pàgina 59. En Churchill és perseguit per una *majorette*.

Teatre Municipal El Jardí

Pàgina 60. Llach hi va a cantar.

Bar Baviera

Pàgina 62. Juguen al Kiriki.

Salón Dinámico

Pàgina 62. Els conviden a jugar a futbolí.

Carrer Vilafant

Pàgina 71. Hi ha una botiga de joguines i la propietària es diu Ramona.

Bar Dynamic

Pàgina 74. Sortint de l'escola hi van a fer "una xispa".

Museu Dalí

Pàgina 75. Parla d'un monument que no li agrada.

Ajuntament de Figueres

Pàgina 85. Lloc on s'oficia l'enllaç de la Marta Recasens i en Bad -Boy.

Zona Rally Sud

Pàgina 103. On vivien els avis paterns de Churchill

Avinguda President Macià

Pàgina 107. Avinguda que connectava el restaurant amb el poble

Rieju Figueres

Pàgina 110. Era un descampat.

Passeig Nou

Pàgina 110. Esmenta que hi havia uns tobogans.

Carrer Pere III

Pàgina 112. Descampats.

Carrer Sant Antoni

Pàgina 112. Descampats.

Carrer Méndez Núñez

Pàgina 112. Descampats

INS Ramon Muntaner

Pàgina 155. Primer institut que hi va haver a Figueres i on anaven els personatges, l'anomenaven "l'institut" ja que només hi havia aquest.

INS Alexandre Deulofeu

Pàgina 155. Segon institut que hi va haver a Figueres.

Discoteca Charly

Pàgina 156. On anaven a ballar i en Jordi era assidu, és allà on "coneix" la Blondie

Bar Estudiantil

Pàgina 157. Bar on anaven els personatges.

Bar Breston

Pàgina 160. Bar al qual en Churchill anava.

Discoteca Rachdingue

Pàgina 160. Discoteca on en Churchill anava.

Carrer de la Rutlla

Pàgina 187. On van la Blondie i en Jordi.

Carrer Concepció

Pàgina 187. On van la Blondie i en Jordi.

Plaça Escorxador

Pàgina 187. On van la Blondie i en Jordi.

Carrer Pella i Forgas

Pàgina 187. On van la Blondie i en Jordi.

Plaça de la Victòria

Pàgina 187. On van en Jordi i la Blondie. (Actual Plaça Josep Tarradellas).

Pàgina 439. Hi havia els habitatges republicans.

Carrer Pi i Margall

Pàgina 195. En Jordi exposa les seves fotografies d'Àsia.

Carrer La Jonquera

Pàgina 201. On vivien en Jordi, la Nora i la Marta.

Can Ramiro

Pàgina 212. Hi compraven les joguines per a la Marta.

Emilianna

Pàgina 281. Hi compraven plats de plàstics per no haver de rentar-los.

Ca la Petronila

Pàgina 281. Hi compraven llegums cuits.

La Sirena

Pàgina 281. Hi compraven els congelats.

Cafè Hotel París

Pàgina 373. En Jordi hi va amb la Halley per parlar del retrat.

Bar Empòrium

Pàgina 375. Per on passa en Jordi.

Carrer Portella

Pàgina 375. Per on passa en Jordi.

Carrer Sant Pere

Pàgina 375. Per on passa en Jordi.

Pàgina 390. Cita llocs on parla de com seria si volèssim per Figueres.

Joieria Carbonell

Pàgina 375. Per on passa en Jordi.

Farmàcia Bonmatí

Pàgina 375. Per on passa en Jordi.

Basar Andorra

Pàgina 375. Per on passa en Jordi. (Actualment no existeix aquest establiment).

Sabateria Palmira

Pàgina 375. Per on passa en Jordi.

Museu del Joguet

Pàgina 375. Per on passa en Jordi.

Plaça Estació

Pàgina 390. Cita llocs on parla de com seria si voléssim per Figueres.

Plaça Gala-Dalí

Pàgina 390. Cita llocs on parla de com seria si voléssim per Figueres.

Carrer Poeta Marquina

Pàgina 390. Cita llocs on parla de com seria si voléssim per Figueres.

Jardí Enric Morera

Pàgina 390. Cita llocs on parla de com seria si voléssim per Figueres.

Plaça de l'institut (INS Ramon Muntaner)

Pàgina 390. Cita llocs on parla de com seria si voléssim per Figueres.

Plaça del Sol

Pàgina 401. Els bessons Güibes eren al bar irlandès que hi havia allà.

Casino Menestral

Pàgina 421. Van apuntar-hi la Marta perquè toqués algun instrument.

Carrer de l'Oliva

Pàgina 439. Carrer on hi havia alguns hortets.

Avinguda Vilallonga

Pàgina 439. Hi havia els habitatges republicans.

Carretera Nacional

Pàgina 439. Hi havia els xalets primitivistes.

Tram final carrer Pere III

Pàgina 439. Carrers anònims.

Carrer Llançà

Pàgina 439. Carrer d'ambient neorealista.

Carrer Sant Roc

Pàgina 439. Carrer d'ambient neorealista.

Bar l'Abrigall

Pàgina 439. Era l'únic edifici de planta baixa en tot el carrer Monturiol.

Can Trayter

Pàgina 441. On van a comprar les cartolines per crear el seu propi joc.

Església de la Immaculada

Pàgina 459. Opcions d'església per acomiadar en Biel.

Església de Les Franceses

Pàgina 459. Opcions d'església per acomiadar en Biel.

Església de Sant Baldiri

Pàgina 459. Opcions d'església per acomiadar en Biel.

Can Mallart

Pàgina 491. Llibreria que evitava perquè venien la versió traduïda d'Audrey Hepburn.

Can Masdevall

Pàgina 491. Llibreria que evitava perquè venien la versió traduïda d'Audrey Hepburn.

Asil Vilallonga

Pàgina 531. Asil on estava Richelieu.